

בעזרת השם יתברך

קונטרס

תחיית המתים

ובו שבעה מאמרים בעניני
תחיית המתים, מקורה,
סדרה ואופנה
ומי הראויים לעמוד בה

מלוקטים מספר

הזהר הקדוש

עם ביאור הנפלא

מתוק מדבש

המפרש כל מלה ומלה בדרך קל וקצר

מאת הגאון הקדוש המקובל

רבי דניאל פריש זצוקלה"ה

ת.ר. 5315 ירושלים

ברכה מיוחדת

לנדבנים הדגולים המפורסמים בצדקת פזרונם
להגדיל תורה ולהאדירה זוכה ומזכה הרבים

בהפצת תורת הרשב"י

הר"ר אליהו כהן שליט"א

הר"ר הערשל וועבער שליט"א

הר"ר טוביה ראובן שראן שליט"א

הר"ר שמואל ליוסף ריעדער שליט"א

הר"ר ישי שלמה בן אסתר חסיה שליט"א

הר"ר אפינחס פוסענצווייטשליט"א

הר"ר אליעזר ריעדער שליט"א

הר"ר אליעזר פרוכטר שליט"א

בעילום שם

זכות התנא האלקי רשב"י זי"ע והרב המחבר זי"ע
ימליצו טוב בעדם שיתברכו בכל מילי דמיטב
וירוה נחת דקדושה מכל יוצ"ח ותהיה פרנסתם
מצויה בשפע וברוח ובניקל מתוך בריאות ואריכות
ימים ושנים טובים ברכה והצלחה אמן

דברים בשער

הנה על ההרים רגלי מבשר משמיע שלום, קרוב יום ה' וקרוב יום לה', ורבים מישיני עפר יקיצו לחיי עולם, הוא העת הנכון לעורר את האהבה עד שתחפץ, להרוות את הנפש החרבה ברסיסי לילה מטל התחייה של אחרית הימים, ולהתבשם מן התורה של ימות המשיח.

קונטרס זה, עשרים ושתיים במספר, מאז הפציע אורם הכובש של קונטרסי "מתוק מדבש" המתוקים לנפש ומרפא לעצם, חובר למטרה העילאית והשמימית, הניצבת נגד עיניהם של מחוללי מרכז מתוק מדבש: לבסם את אוירי עולם העשייה, מנועם תורתו של משיח - הזוהר הקדוש שחיבר רבי שמעון בר יוחאי זי"ע, נשמת משה רעיא מיהמנא הגואל האחרון - כהכנה לביאת משיח צדקנו בקירוב הימים.

קודש הקדשים, רבי שמעון בר יוחאי, חרט באש על ספר השמים: "כי בחיבורא דא יפקון מן גלותא ברחמים!" - על ידי החיבור הזה תפציע הגאולה השלימה.

התפוצה האדירה לה זכה ספר הזוהר הקדוש - הנחשב כספר סתום ובלום - דווקא באחרית הימים, מה עוד בקרב בני דור העקביים שנשמותיהם יונקות משולי הקומה, מהווה התגלות נאדרה של החזון הנבואי של רשב"י. זהרורי הזוהר הזולפים על ראשי העם המקיץ לאיטו מתרדמת הגלות, מקבצים את נדחי ישראל, ומלכדים את כל הניצוצות שנדחו בתוהו לא דרך, לכדי שלהבת אדירה של: "אנן בחביבותא תליא מילתא".

נחלים שוצפים של אהבה כבושה שנצרפו בכור הגלות אלפים בשנים, פורצים מלבבות למודי דווי, ושופכים נהרה על פנים מעונות. הכניסה לעולם הנעלם והנצור של ספר הזוהר הקדוש, מהווה "תחיית המתים" בועיר אנפין, להרבה נפשות מיוסרות המחפשות את דרכן באפילה וכבר נלאו למצוא הפתח.

דברי הזוהר הקודש, מציתים מחדש את גחלת האמונה שבלב כל יהודי ויהודי, ומחזקים את אחיזתו באילן נשמות ישראל, העולה עד כסא הכבוד.

את מגמת קודש זו, של "פתיחת הארון" והוצאת ספר הזוהר ממקומו לידי עמך ישראל, מוביל בנחישות ובמסירות, מרכז "מתוק מדבש", מייסודו של הגאון הצדיק המקובל רבי דניאל פריש זצוקללה"ה, בעמח"ס "מתוק מדבש" על הזוהר הקדוש, ובראשותם של מאורי הקבלה והחסידות בימינו.

בחסות המרכז פועלת מערכת אדירה של הדפסה והוצאה לאור, העוסקת ללא הרף בהדפסת ספר הזוהר עם הפירוש הקדוש והנפלא, והפצתו בקרב כל שדרות העם. ידועה אמרתו של הרה"ק רבי פנחס מקוריץ: מי שידע דף דף זוהר בעל פה, מובטחת לו הצלחה בכל ענייניו!

לצד החשיבות שברכישת ספר הזוהר לשם הלימוד בו וההתעלות לאורו, קיים גם הפן הסגולי שבעצם החזקת הספר בבית, כמקור בלתי נדלה לרפואות ולישועות. אל מרכז "מתוק מדבש", זורמים תגובותיהם הנרגשות של רבים מ"עמך" ישראל שרכשו את הספר מבלי שתהיה להם כל הבנה בנאמר בו, ולו בכדי שתהיה להם שייכות מה, עם אורו הצח, וראו ישועות באופן שלמעלה מדרך הטבע.

המכון מקיים גם מערך שיעורי תורה חובק-תבל, במסגרתו מקיימים אלפי יהודים, שיעור יומי קבוע בספר הזוהר הקדוש. את השיעורים מוסרים מקובלים בעלי שיעור קומה, שהוכשרו למלאכתם כמגידי שיעורים, בסדנא המיוחדת למגידי שיעור שבמסגרת המרכז.

מהסתכלות ברשימת השיעורים, נפעמת הנפש מריבוי הקהלים עליהם נגה אור הזוהר, כשלצד שיעורים לברי-אוריין בבתי כנסת שבמרומי קרת, ניתן למצוא שיעורים לעמלי-יום בבתי מדרש שבפאתי יישובים. הצימאון האדיר לכל לחלוחית שבקדושה המאפיין את בני דורנו, יוצר מחזה מרהיב, בו חוברים כל חלקי עם ישראל על רובדיהם ושוני מדרגותיהם, ללימוד שמימי אחד, המנשא את הנפש טפחיים מעל הקרקע.

גם מסגרות לימוד המושתות על נגלות התורה, רואות לנכון להקצות כשליש מזמן הלימוד ככולל, עבור לימוד בספר הזוהר. כך צוברת לה תאוצה תופעה חדשה, בה כוללים הפועלים שנים על גבי שנים על פי מתכונת לימוד קבועה ואיתנה, חורגים מסדרי בראשיתם, ומשלבים את לימוד הזוהר, בלימודי היסוד של ישיבתם.

דברים בשער

ה

לפני מספר חודשים, זכה המרכז לחנוך את ישיבת המקובלים "מתוק מדבש" - כולל חשוב וייחודי, במסגרתו הוגים עשרות בני עליה בספר הזוהר הקדוש וחכמת הקבלה, בשעות המסוגלות לכך ביותר, מאחר חצות הלילה, ועד אור הבוקר.

הכולל החשוב מתקיים בהיכל ישיבת המקובלים "שער השמים", פעיה"ק בירושלים תובב"א ובראשו עומד מקובל בעל שיעור קומה וותק רב במסירת שיעורים בחכמת הנסתר.

☆

כחלק ממלאכת הקודש, מפיץ מרכז "מתוק מדבש" את דבר ה', באמצעות תקליטורי שמע, המכילים שיעורים נבחרים בזוהר הקדוש, שנמסרו במסגרת מערך השיעורים. התקליטורים מופקים באלפי עותקים, ומופצים בכל שדרות העם.

☆

יחד עם הפצת הלימוד הקדוש, מקיים המרכז פעילות ענפה במישור החזרה בתשובה, כשבאמצעות האור המיוחד שבספר הזוהר, שובר את ערלת ליבם של תינוקות שנשבו, ונושא אותם בסערה אל היכלות הקודש של העם היהודי.

פעילות זו מתבצעת תוך התייעצות צמודה עם רבנים בעלי שיעור קומה, הבוחנים את התכנים המופשטים לרמת העם שבשדות, ומפקחים על מערך ההפצה והלימוד.

☆

עוד מפעיל המרכז, קרן מיוחדת לתמיכה במשפחות נזקקות, יתומים ואלמנות.

הקרן הוקמה בהשראתו של בעל "מתוק מדבש", אשר כל ימיו טרח לתמוך בנשברי לב, ולהחזיק את ידם של מעוטי יכולת. על ליבו הרחום, נשא את עול כלכלתם של שבורי-מטה-לחם, ועשה כל אשר לאל ידו לחלצם ממצוקתם.

המרכז אשר שם נגד עיניו להוביל ולהפיץ את משנת חייו הקדושה, נושא אף בעולה של מלאכה כבירה זו, ותומך בכבוד במשפחות רבות.

☆

המרכז אינו אומר די, ובחובו תוכניות מהפכניות להפצת הלימוד הקדוש ביתר שאת ויתר עוז, עדי יתקיים הייעוד: "והיה אחרי כן אשפוך את רוחי על כל בשר ונבאו בניכם ובנותיכם...".

בקרוב תחל אי"ה הופעתו של ביטאון חודשי ללומדי הזוהר הקדוש, בו יובאו בהטעמה מיוחדת קטעים נבחרים מהזוהר הקדוש, תוך הפשטתם והקרבתם לליבו של כל יהודי.

הביטאון ישלח לבתי מנויים, תמורת תשלום סמלי.

ביום י"ד שבט, תחול ההילולא של בעל "מתוק מדבש", הגאון הצדיק רבי דניאל פריש זצוקללה"ה.

היום הזה השלים רבינו את שליחותו השמימית על-אדמות, ולאחר שסיים את כתיבת חיבורו הנשגב, השיל את מעטהו החומרי, והשיב את נשמתו הטהורה אל כור מחצבתה.

הרבה דמעות הוזילו שלומי אמוני ישראל על איש גדול בענקים זה, שזכה למה שלא זכו קודמיו, ובכוחו כי רב, הסיר את האבן מעל פי הבאר, והשקה את ישראל ממעיניו של רשב"י הקדוש. המהפכה הרוחנית שהתרחשה בהשראתו, דחתה הרבה מן החושך, וקירבה בכמה צעדים את גאולתנו ופדות נפשנו.

עם סילוקו, גם הדהדה פתע ההכרה המופלאה: כל ביאתו של רבינו לעולם הזה, לא הייתה אלא כדי להשלים את ייעוד רוחני זה, שבפירושו ספר הזוהר. עם השלמת המלאכה, כשספרי הזוהר שבכל בית, נשלפו מן המדף הנסתר עליו הונחו, ושובצו אחר כבוד במרכז ארון הספרים היהודי, נדם קולמוסו ונשמתו המריאה אל חיקה.

אמנם, עד שלא שקעה שמשו של רבינו, זרחה שמשם של ממשיכי דרכו ומובילי מורשתו, אשר בהשראתו ועל פי צויו, פועלים יומם וליל להשלמת חזונו השגיב, וסיומו באופן שתיכף ישמע קול שופרו של משיח, ויאמר: ענווים הגיע עת גאולתכם. ואם אין אתם מאמינים, ראו באורי שזרח עליכם, שנאמר: "קומי אורי כי בא אורך וכבוד ה' עליך זרח" (פ"ר ל"ו).

בשנה שעברה, צוין יום ההילולא, עם מעמד "כינוס היסוד" למרכז "מתוק מדבש". במעמד הכביר, נטלו חלק אלפי ישראל, כשבראשם מאורי התורה, הקבלה והחסידות בדורנו, שבאו להתייחד עם צוואתו השגיאה של בעל הילולא, ולהאזין לדבריהם של ממשיכי מורשתו, ראשי רבי "מרכז מתוק מדבש".

במהלך המעמד, חתמו אלפיים יהודים, על "מגילת היסוד", הקוראת לדבקות במורשתו של רבינו, והמשך מפעל חייו, דרך הפצת רעיון לימוד הזוהר, והנחלתו לכל רובדי העם.

גם השנה בעזרת השי"ת, יצוין יום ההילולא במעמד תורני גדול, במהלכו יובא דבר "מרכז מתוק מדבש", אל העם, ותינתן סקירה על פעילותו הענפה. במהלך המעמד, תתקיים חלוקה על עשרות סטים של ספר הזוהר הקדוש, עם פירושו של בעל ההילולא, שיחולק עפ"י הגרלה.

מאז הסתלקותו הפלאית לעולם שכולו טוב, מהווה מקום מנוחתו בהרהיזיתים מוקד משיכה להמונים, השופכים צקון לחש על קברו הקדוש כדי להיפקד בזכותו בישועות וברחמים. וכמו בחייו כך גם לאחר הסתלקותו, מתדברים סיפורי מופת רבים על יהודים שנושעו בעליל לאחר שהשתטחו על קברו והתפללו להיפקד בזכותו בישועה הנצרכת להם. וגדולים צדיקים במיתתם יותר מבחייהם.

זכותו הגדולה והקדושה תגן עלינו ועל כל ישראל, שנזכה לגאולה השלימה במהרה דידן ותחזינה עינינו בשוב ה' לציון ברחמים גדולים, אמן.

הקדמה

בקונטרס זה ליקטנו מאמרים נכבדים מן הזהר הקדוש עם ביאור "מתוק מדבש" הסובבים על עניני תחיית המתים.

הנה המאמרים הנפלאים שבקונטרס זה נלקטו מתוך ספר הזהר הקדוש לרשב"י עם הביאור הנפלא מתוק מדבש שנתחבר בקדושה וטהרה, וקונטרס זה הינו חוליה נוספת בסדרת הקונטרסים המפוארים שעל הגותם ועריכתם שקד בעל "מתוק מדבש" בחייו, וראה בהם ברכה ותועלת.

רוב המאמרים שליקטנו מתבארים גם על דרך הנגלה, ועל כן הדפסנו אותם בביאורינו באותיות מרובעות, וחלקי המאמרים שמתבארים על דרך הנסתר הדפסנו אותם על פי רוב באותיות רש"י רגילות, או בשילוב מאמרי הנגלה עם ציון אותיות רש"י קטנות מוקפות.

וכאמור קונטרס זה נערך מתוך ביאור הענק לזהר "מתוק מדבש" הנדפס בכ"ב כרכים מהודרים ומפוארים ומנוקדים, וזכה דורינו האחרון למתנת שמים בחיבור זה, שהוגים בו רבים בכל רחבי תבל יומם וליל, וערבים ונעימים עליהם הביאורים למכביר, וכבר מתקיימים בס"ד שיעורים רבים שהוגים בו בקביעות, ואכן זו היא בשורה טובה לקראת יום הגאולה הקרוב וכפי שאמר רשב"י הקדוש כי בדור האחרון רבים יעסקו בספר הזהר דנן.

יהי רצון שתעמוד זכותו הגדולה של רשב"י הקדוש לכלל עם ישראל בכל מקום שהם, ובפרט לעוסקים בתורתו בהבנה, שהקב"ה יעזור לכולנו ברוח וגשם, ויחיש הקב"ה מהרה את גאולתינו, וכפי שאמר רשב"י בפנים ספר הזהר שבזכות הלימוד בספר הזהר הקדוש נזכה להקיצו ורננו שוכני עפר במהרה וברחמים, אמן.

מפתח הענינים

א. "מאמר ראיה לתחיית המתים" ומבואר בו כי בכל עושה הקב"ה שליחותו, ואין דבר שנברא בעולם לחינם. ומבאר כי אפילו הדומם הוא שליח להעניש לחוטא בעולם הזה, ולהעיד על מעשה החוטא לעתיד. ומוסיף ומבאר כי ממטה אהרן שהיה עץ יבש וניתן בו חיות, יש להביא ראיה לתחיית המתים. וממשיך ומבאר כי גוף האדם שמת הוא עצמו שיקום, ובנין הגוף יתפשט על ידי טל תחיה שיתפשט על עצם אחת שאינה נפסדת במיתה ובקבורה לעולם.

ב. "מאמר סדר בנין הגוף בתחיית המתים" ומבואר בו כי מה שבפטירת האדם הוא ראשון להסתלקות, יהיה בתחיית המתים אחרון לתחיה, דהיינו בשעת המיתה יוצא ומסתלק הרוח תחילה ואחר כך נרקב ונתעכל הגוף, ובעת התחיה יבנה הקב"ה את הגוף תחילה ואחר כך יתן בו את הרוח. ולמד זאת ממתים שהחיה יחזקאל הנביא. ומוסיף ומבאר כי שכלול הגוף יעשה על ידי עצם אחת שאינה נפסדת במיתה, והיא כוללת בתוכה את כח כל האברים, ובעת התחיה יופשט ממנה כל חלק הגשמי ותזדכך להיות במדרגת אדם הראשון לפני חטאו, וממנה יתפשט להבנות גוף האדם.

ג. "מאמר מהות העצם שממנו תהיה התחיה" ומבואר בו כי העצם שאינו נפסד במיתה ובקבורה, וממנו יתייסד וישתכלל הגוף בתחיית המתים, כינויו בתואל רמאה, לפי שצורתו כנחש הרמאי, והנהגתו ברמאות שהרי אינו נפסד ומת. וכח קיומו הוא על ידי סעודת מלוה מלכה שהיא סעודת מצוה, לפי שעצם זה לא הנהג מעץ הדעת שאכל ממנו אדם הראשון, ובשבילו נגזרה המיתה.

ד. "מאמר זמן תחיית המתים" ומבואר בו כי זמן תחיית המתים יהיה אחרון לבנין בית המקדש ולקיבוץ גלויות. ואפשר שארבעים שנה מזמן קיבוץ גלויות עד תחיית המתים יהיה בירור גדול על ידי נסיונות וצרות שבהם יצורפו ויתבררו הראויים לתחיית המתים. אבל אם ישראל ישובו בתשובה ויקדם זמן הגאולה וזמן התחיה. ומוסיף ומבאר כי אפשר שיקומו תחילה הצדיקים ואחר כך הבינונים ואחר כך הרשעים, ואפשר שיקומו כולם בזמן אחד. ומבואר כי כל הזמנים שציינו חז"ל לגאולה, הם זמנים מסוגלים, אבל לאט מוכרחים לגאולה בפועל, ואין הדבר תלוי אלא בתשובה.

ה. "מתי חוץ לארץ בתחיית המתים" ומבואר בו כי מתי חוץ לארץ יברא גופם במקומם, אבל נשמתם תינתן להם רק בארץ ישראל, אחר שיתגלגלו במחילות ויבואו לארץ ישראל. ומוסיף ומבאר כי מתי דור המבול שפגמו בריתם לא יקומו לעולם.

ו. "שומרי הברית יתקיימו בתחיית המתים" ומבואר בו כי הקמים בזמן תחיית המתים עתידים לומר שירה. ומבאר כי יקומו הצדיקים לחיי עולם והרשעים לחרפות ולדראון עולם, אבל הצדיקים יתקיימו. ומבאר כי אלו הצדיקים שיתקיימו הם הנימולים והשומרים בריתם, וכן החוטאים ששבו על כך בתשובה.

ז. "העוסקים בתורה יתקיימו בתחיית המתים" ומבואר בו כי העוסקים בתורה ומקיימים מצוותיה, הנה אחר פטירתם הם עולים בדרכים ישרים, ונשמתם נכללת בפקדון אצל השכינה. וזכות תורתם שומרת עליהם בקבר ובעולם הבא, והיא מליץ זכות להם לקום תחילה בזמן תחיית המתים, וגופם יתקיים לעולם. ומסיק רבי שמעון כי על ידי לימוד התורה זוכה האדם ללבוש רוחני והוא המגן עליו והוא המליץ בעדו תמיד.

ראה לתחיית המתים

(א) רַבִּי חִיָּא הָוָה יְתִיב יוֹמָא חָדָא אַבְבָּא דְתַרְעָא דְאוּשָׁא, חָמָא לִיה לְרַבִּי אֶלְעָזָר חַד קְטַפִּירָא טָאסָא גְבִיָּה, אָמַר לִיה לְרַבִּי אֶלְעָזָר מִשְׁמַע דְאַפִּילוּ בְּאוֹרְחָךְ פְּלָא תְּאִיבִין לְמַהָךְ אַבְתְּרָךְ, אַהֲדַר רִישָׁא וְחָמָא לִיה, אָמַר וְדַאי שְׁלִיחוּתָא אִית גְּבִיָּה, דְהָא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּכֻלָּא עֲבִיד שְׁלִיחוּתֵיה, וְכֻמָּה שְׁלִיחִין אִית לִיה לְקְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְלָא תִימָא מְלִין דְאִית בְּהוּ רוּחָא בְּלַחֲוֹדֵייהוּ, אֶלָּא אֶפִּילוּ אֵינּוֹן מְלִין דְלִית בְּהוּ רוּחָא.

מתוק מדבש

"מאמר ראיה לתחיית המתים" ומבואר בו כי בכל עושה הקב"ה שליחותו, ואין דבר שנברא בעולם לחינם. ומבאר כי אפילו הדומם הוא שליח להעניש לחוטא בעולם הזה, ולהעיד על מעשה החוטא לעתיד. ומוסיף ומבאר כי ממטה אהרן שהיה עץ יבש וניתן בו חיות, יש להביא ראיה לתחיית המתים. וממשיך ומבאר כי גוף האדם שמת הוא עצמו שיקום, ובנין הגוף יתפשט על ידי טל תחיה שיתפשט על עצם אחת שאינה נפסדת במיתה ובקבורה לעולם.

(מקור המאמר זוהר פרשת ואלרא דף כח ע"ב-ג', ונצי"ור מתוק מדבש כרך ה עמ' לו-רס)

רַבִּי חִיָּא הָוָה יְתִיב יוֹמָא חָדָא אַבְבָּא דְתַרְעָא דְאוּשָׁא רַבִּי חִיָּא הִיא הִיא יוֹשֵׁב יוֹם אַחַד עַל פֶּתַח שַׁעַר הַעִיר אוּשָׁא, חָמָא לִיה לְרַבִּי אֶלְעָזָר חַד קְטַפִּירָא טָאסָא גְבִיָּה רָאָה לְרַבִּי אֶלְעָזָר שַׁעֲפוֹר אַחַת שְׁקוּרָאִים אוּתָהּ מִבְּשֶׁרֶת הִיתָה מְעוּפֶפֶת אֲלִיו, אָמַר לִיה לְרַבִּי אֶלְעָזָר, מִשְׁמַע דְאַפִּילוּ בְּאוֹרְחָךְ פְּלָא תְּאִיבִין לְמַהָךְ אַבְתְּרָךְ מִשְׁמַע שַׁאפִּילוּ כְּשֶׁאֲתָה הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ הַכֹּל מִתְּאִוִּים לִלְכַת אַחֲרִיךְ, אַהֲדַר רִישָׁא וְחָמָא לִיה הַחֲזִיר רַבִּי אֶלְעָזָר רָאָשׁוּ וְרָאָה אֶת הַצִּפּוֹר הַפּוֹרְחַת אַחֲרָיו, אָמַר וְדַאי שְׁלִיחוּתָא אִית גְּבִיָּה אִמַר וְדַאי שִׁישׁ לַצִּפּוֹר זֶה אִיזוּ שְׁלִיחוֹת אֲלִי, דְהָא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּכֻלָּא עֲבִיד שְׁלִיחוּתֵיה כִּי הַקְּב"ה עַל יְדֵי הַכֹּל עוֹשֶׂה שְׁלִיחוֹת, וְכֻמָּה שְׁלִיחִין אִית לִיה לְקְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא כִּי הִרְבָּה שְׁלִיחִים יֵשׁ לַהַקְּב"ה, דְלָא תִימָא מְלִין דְאִית בְּהוּ רוּחָא בְּלַחֲוֹדֵייהוּ שְׁלֵא תִאמַר שְׁעוֹשֶׂה שְׁלִיחוֹתוֹ רַק בְּדַבְּרֵי שִׁישׁ בּוֹ רוּחַ חַיִּים, אֶלָּא אֶפִּילוּ אֵינּוֹן מְלִין דְלִית בְּהוּ רוּחָא אֶלָּא אֶפִּילוּ בּוֹ רוּחַ חַיִּים עוֹשֶׂה הַקְּב"ה שְׁלִיחוֹתוֹ, רַצָּה לִוְמַר לַפְּעִמִּים נִשְׁבְּרַת קוֹרָה וְנוֹפֶלֶת עַל אָדָם וְהוֹרְגַתוֹ רַח"ל, וְהַעֲנִין הוּא כִּי הַעוֹן עֲצָמוּ מִתְּלַבֵּשׁ בְּאוֹתוֹ עֵץ אוֹ אַבֵּן וְנִפְרַע מִמֶּנּוּ כְּמוֹ שְׁכַתוֹב (לְיוֹז ט ד) וַיִּשְׁלַח בִּיד פִּשְׁעִם, וְכַתוּב (יִרְמִיָּה ז יט) תִּסְרַךְ רַעַתְךָ.

פירוש הפסוק המובא להלן, כי אבן מקיר תזעק וכפּים מעץ יעננה פירוש מדבר שם על גזלות שהגוים גזולים, ואמר כי כל אבן תזעק מהקיר לומר גזולה אני ביד הבונה, וגם חתיכת עץ מן הקורה הנקרא כפּים יענה אל האבן ויאמר גם אני מגזילה. (מנלות)

פָּתַח וְאָמַר, (חֲבֻקוֹק ב' י"א) כִּי אָבֵן מִקִּיר תִּזְעַק וְכַפִּיס מֵעֵץ יַעֲנֶנָּה, כַּמָּה אֵיט לִיּה לְבַר נָשׁ לְאַזְדַּהֲרָא מְחֻבּוּבִי, דְּלֵא יַחֲטֵא קַמִּי קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאִי יִימָא מֵאֵן יִסְהִיד בֵּיה, הָא אֲבָנֵי בֵּיתִיה וְאָעִי בֵּיתִיה יִסְהִידוּ בֵּיה, וְלִזְמַנִּין דְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲבִיד בְּהוּ שְׁלִיחוּתָא.

תָּא חֲזִי, חוּטְרָא דְאַהֲרֹן דְּאִיהוּ אָעָא יְבִישָׁא, קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שִׁירוּתָא דְנִסְיָן עֲבַד בֵּיה, וְתַרִּי שְׁלִיחוּתֵי בֵּיה אֲתַעֲבִידוּ, חַד דְּאִיהוּ אָעָא יְבִישָׁא וּבָלַע לְאִינוּן תַּנְיִנְיָא דִּילְהוֹן, וְחַד דְּהָא לְשַׁעְתָּא אֲתַהֲדַר בְּרוּחָא וְאֲתַעֲבִיד בְּרִיָּה.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, תַּפַּח (דָּף כח ע"ב) רוחיהוֹן דְּאִינוּן דְּאָמְרִין דְּלֵא זְמִין קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַחֲיָא מִתְיָא, וְהֵיךְ יִתַּעֲבִיד מַנְיָהוּ בְּרִיָּה חֲדָתָא, יִיתוּן וְיַחֲמוּן אִינוּן טַפְשָׁאִין חֲיִיבָא רְחִיקִין מְאֻרְיָתָא רְחִיקִין

מתוק מדבש

פָּתַח וְאָמַר לְפֻרֵשׁ מַה שִּׁכְתוּב כִּי אָבֵן מִקִּיר תִּזְעַק וְכַפִּיס מֵעֵץ יַעֲנֶנָּה וְהַקְדִּים וְאִמַר כַּמָּה אֵיט לִיּה לְבַר נָשׁ לְאַזְדַּהֲרָא מְחֻבּוּבִי דְּלֵא יַחֲטֵא קַמִּי קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כַּמָּה צָרִיךְ הָאֲדָם לְהַזְהֵר מֵעוֹנוּתֵי שְׁלֵא יַחֲטֵא לְפָנֵי הַקְּב"ה, וְאִי יִימָא מֵאֵן יִסְהִיד בֵּיה וְאִם יֹאמַר מִי יַעֲיֵד בּוּ מַה שִּׁעֲשֵׂה בְּחֻדְרֵי מִשְׁכְּבוֹ, הָא אֲבָנֵי בֵּיתִיה וְאָעִי בֵּיתִיה יִסְהִידוּ בֵּיה הֲרִי אֲבָנֵי בֵּיתוֹ וְעֲצֵי בֵּיתוֹ יַעֲיֵדוּ בּוּ, רֻצָּה לּוֹמַר עֲתִיד הַקְּב"ה לְהַבִּיא אֶת הַרְשָׁעִים לְמִשְׁפֵּט, וְכַדִּי שִׁיתְבִּיִּישׁוּ מִמַּעֲשֵׂיהֶם יִתֵּן הַקְּב"ה רוּחַ בְּאֲבָנֵי בֵּיתוֹ שִׁיעֲיָדוּ בְּפָנָיו וְיַכְלֵם מִמָּה שִׁעֲשֵׂה, וְלִזְמַנִּין דְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲבִיד בְּהוּ שְׁלִיחוּתָא וּלְפַעְמִים הַקְּב"ה עוֹשֶׂה בְּהֶם שְׁלִיחוּתוֹ, וְרֻצָּה לּוֹמַר הַגֵּם שֶׁהַקְּב"ה יוֹדֵעַ כָּל תַּעֲלוּמוֹת וְהוּא הַעֵד וְהוּא הַדִּיין, אֲבָל הַקְּב"ה רוֹצֵה שְׁעָדִים גַּשְׁמִיִּים יַעֲיָדוּ בּוּ.

תָּא חֲזִי, חוּטְרָא דְאַהֲרֹן דְּאִיהוּ אָעָא יְבִישָׁא בַּא וְרָאָה מִקְלוֹ שֶׁל אַהֲרֹן שֶׁהִיָּה עֵץ יִבֵּשׁ, קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שִׁירוּתָא דְנִסְיָן עֲבַד בֵּיה הַקְּב"ה תַּחֲלִילַת הַנְּסִים בְּמִצְרַיִם עֲשֵׂה בּוּ, וְתַרִּי שְׁלִיחוּתֵי בֵּיה אֲתַעֲבִידוּ וְשׁנֵי שְׁלִיחוּתוֹת נַעֲשׂוּ בּוּ, חַד דְּאִיהוּ אָעָא יְבִישָׁא וּבָלַע לְאִינוּן תַּנְיִנְיָא דִּילְהוֹן אַחַד שְׁהוּא הִיָּה עֵץ יִבֵּשׁ וּבָלַע אֶת הַתַּנְיִנִּים שֶׁלָּהֶם, וְחַד דְּהָא לְשַׁעְתָּא אֲתַהֲדַר בְּרוּחָא וְאֲתַעֲבִיד בְּרִיָּה וְאֶחָד כִּי לְפִי שִׁעָה חֲזַר לְהִיּוֹת בְּרִיָּה בְּרוּחַ חַיִּים.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, תַּפַּח רוחיהוֹן דְּאִינוּן דְּאָמְרִין דְּלֵא זְמִין קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַחֲיָא מִתְיָא תַּפַּח רוּחַם שֶׁל אֱלוֹ הָאוּמְרִים שֶׁהַקְּב"ה אֵינוֹ עֲתִיד לְהַחֲיוֹת הַמֵּתִים, וְהֵיךְ יִתַּעֲבִיד מַנְיָהוּ בְּרִיָּה חֲדָתָא וְאוּמְרִים אֵיךְ יַעֲשֵׂה הַקְּב"ה מְגוּפִים שֶׁנִּרְקְבוּ וְנִבְלַעוּ בַּעֲפֹר בְּרִיָּה חֲדָשָׁה, יִיתוּן וְיַחֲמוּן אִינוּן טַפְשָׁאִין חֲיִיבָא רְחִיקִין מְאֻרְיָתָא רְחִיקִין

מִגִּיהַ, בִּידֵיהַ דְּאֶהְרֵן הָהוּ חוּטְרָא אָעָא יְבִישָׁא, וְקִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לְפֻם
שְׁעָתָא אֶהְדֵּר לִיהַ בְּרִיהַ מְשַׁנְיָא בְּרוּחָא וְגוּפָא, אֵינוֹן גּוּפִין דְּהוּוּ בְּהוּ
רוּחִין וְנִשְׁמָתִין קְדִישִׁין, וְנָטְרוּ פְקוּדֵי אורֵייתָא וְאִשְׁתְּדִלוּ בְּאורֵייתָא
יְמָמָא וְלֵילֵי, וְקִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא טְמִיר לֹון בְּעַפְרָא, לְבַתֵּר בְּזִמְנָא דִּיחֲדֵי
עֲלָמָא, עַל אַחַת פְּמָה וְכַמְהָ דִּיעֲבֵד לְהוּ בְרִיהַ חֲדָתָא.

אָמַר רַבִּי חֲזִיא, וְלֹא עוֹד אֶלָּא דְּהוּא גּוּפָא דְּהוּהַ יְקוּם, מְשַׁמַּע
דְּכְתִיב (ישעיה כו יט) יִחְיוּ מִתִּיךְ, וְלֹא כְּתִיב יִבְרָא, מְשַׁמַּע דְּבְרִיין
אֵינוֹן אֲבָל יִחְיוּ, דְּהָא גְרַמָּא חֲדָ יִשְׁתָּאֵר מִן גּוּפָא תַּחוּת אַרְעָא, וְהָהוּא
לֹא אֶתְרַקֵּב וְלֹא אֶתְבְּלֵי בְּעַפְרָא לְעֲלָמִין, וּבְהָהוּא זִמְנָא קִדְשָׁא בְרִיךְ
הוּא יִרְפֵּךְ לִיהַ, וְיַעֲבִיד לִיהַ פְּחֻמִּירָא בְּעִיסָה, וְיִסְתַּלַּק וְיִתְפַּשֵּׁט לְאַרְבַּע

מתוק מדבש

מִגִּיהַ יבואו ויראו אלו טפשים חוטאים הרחוקים מן התורה ורחוקים מהקב"ה, בִּידֵיהַ
דְּאֶהְרֵן הָהוּ חוּטְרָא אָעָא יְבִישָׁא בִּידוּ שֵׁל אֶהְרֵן הִיָּה מִקֵּל מַעֲץ יִבֵּשׁ, וְקִדְשָׁא בְרִיךְ
הוּא לְפֻם שְׁעָתָא אֶהְדֵּר לִיהַ בְּרִיהַ מְשַׁנְיָא בְּרוּחָא וְגוּפָא וְהַקְב"ה לִפִּי שַׁעַת הַחַזִּירוּ
לְהִיֹּת בְּרִיהַ מְשׁוּנָה בְּרוּחַ וְגוּף, כֹּל שִׁכְן אֵינוֹן גּוּפִין דְּהוּוּ בְּהוּ רוּחִין וְנִשְׁמָתִין קְדִישִׁין
וְנָטְרוּ פְקוּדֵי אורֵייתָא וְאִשְׁתְּדִלוּ בְּאורֵייתָא יְמָמָא וְלֵילֵי וְקִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא טְמִיר
לֹון בְּעַפְרָא אֵלוּ הַגּוּפִים שֶׁהִיָּה בְּהֵם רוּחוֹת וְנִשְׁמוֹת קְדוּשׁוֹת וְשִׁמְרוּ מִצְוֹת הַתּוֹרָה וְעִסְקוּ
בַּתּוֹרָה יוֹמָם וְלַיְלָה וְהַקְב"ה הִטְמִין אוֹתָם וְשִׁמְרָם בַּעֲפֹר, לְבַתֵּר בְּזִמְנָא דִּיחֲדֵי עֲלָמָא עַל
אַחַת פְּמָה וְכַמְהָ דִּיעֲבֵד לְהוּ בְרִיהַ חֲדָתָא לַעֲתִיד בּוֹמֵן שֶׁהַקְב"ה יִשְׁמַח עוֹלָמוֹ עַל
יְדֵי שִׁיחִיהַ אֶת הָעוֹלָם שֶׁנִּחְשַׁב עֵתָה כִּמְתָה, וְאִז בּוֹדֵאי שֶׁהַקְב"ה יַעֲשֶׂה אֶת גּוּף הָאָדָם בְּרִיהַ
חֲדָשָׁה.

אָמַר רַבִּי חֲזִיא, וְלֹא עוֹד אֶלָּא דְּהוּא גּוּפָא דְּהוּהַ יְקוּם וְלֹא עוֹד אֵלָּא אוֹתוֹ הַגּוּף
שֶׁמֵּת הוּא מִמֶּשׁ יְקוּם, כְּדִי שִׁיכִירוּ שֶׁהוּא הוּא הַפְּלוּנֵי הַקּוּדָם, מְשַׁמַּע דְּכְתִיב יִחְיוּ
מִתִּיךְ מִשְׁמַע שְׁאוֹתָם שִׁמְתוֹ יְקוּמוּ, וְלֹא כְּתִיב יִבְרָא שֶׁהַקְב"ה יִבְרָא אוֹתָם מִחֲדָשׁ, מְשַׁמַּע
דְּבְרִיין אֵינוֹן אֲבָל יִחְיוּ מִשְׁמַע שֶׁכִּבֵּר הִיוּ נִבְרָאִים וְעֵתָה יִחְיוּ, דְּהָא גְרַמָּא חֲדָ יִשְׁתָּאֵר
מִן גּוּפָא תַּחוּת אַרְעָא כִּי עֵצִם אֶחָד נִשְׁאֵר מִן הַגּוּף תַּחוּת הָאָרֶץ, וְהָהוּא לֹא אֶתְרַקֵּב
וְלֹא אֶתְבְּלֵי בְּעַפְרָא לְעֲלָמִין וְזֶה לֹא יִרְקֵב וְלֹא יִבְלַע בַּעֲפֹר לְעוֹלָם, וְאִפִּילוּ נֹאכַל גּוּף
הָאָדָם בְּמַעֲי הַדְּגִים אֵין זֶה הַעֵצִם מִתְעַכֵּל וְהוּא שְׁמוֹר בְּמִצְוֹת הַיָּם לַעֲתִת תַּחִּית הַמֵּתִים,
וּבְהָהוּא זִמְנָא קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא יִרְפֵּךְ לִיהַ וְיַעֲבִיד לִיהַ פְּחֻמִּירָא בְּעִיסָה וּבּוֹמֵן
תַּחִּית הַמֵּתִים הַקְב"ה יִרְכֵךְ אוֹתוֹ וְיַעֲשֶׂה אוֹתוֹ כְּשֹׂאֵר בְּבִצֵּק, וְיִסְתַּלַּק וְיִתְפַּשֵּׁט לְאַרְבַּע
זְוִיין וְיִתְעַלֶּה וְיִתְפַּשֵּׁט לְאַרְבַּע זְוִיֹּת, רִצָּה לֹומֵר שִׁיחִיהַ כַּעֲיֵן הַלֵּב שֶׁהוּא בְּאִמְצַע הַגּוּף

זוּיין, וּמַנִּיהַ יִשְׁתַּכְּלֵל גּוֹפָא וְכֹל שְׂיִיפוּי, וְקֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְהִיב בֵּיהּ
 רוּחָא לְבַתַּר, אָמַר לִיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר, הֲכִי הוּא, וְתָא חֲזִי, הֵהוּא גְרַמָּא
 בַּמָּה אֶתְרַכְךָ, בְּטַל דְּכְתִיב (שם) פִּי טַל אֹרֹת טַלְךָ וְגו'.

מתוק מדבש

וממנו יתפשטו שתי הזרועות ושתי הרגלים, וגם ומַנִּיהַ יִשְׁתַּכְּלֵל גּוֹפָא וְכֹל שְׂיִיפוּי
 וממנו יתתקן ויבנה הגוף וכל אבריו, וְקֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְהִיב בֵּיהּ רוּחָא לְבַתַּר ואחר
 כך יתן בו הקב"ה רוח חיים, אָמַר לִיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר, הֲכִי הוּא כֵךְ הוּא וּדְאִי כְדַבְרִיךְ,
 וְתָא חֲזִי, הֵהוּא גְרַמָּא בַּמָּה אֶתְרַכְךָ בא וראה, העצם הזה במה יתרכך, בְּטַל שֶׁהַקַּב"ה
 יוריד טל של תחיה מרישא דא"ל הנקרא טלא דזדולמא שימשך לראש ז"א ומשם למלכות
 וממנה להחיות את המתים, דְּכְתִיב פִּי טַל אֹרֹת טַלְךָ וְגו' פירוש הטל ירד מאורות
 של מעלה.

סדר בנין הגוף בתחיית המתים

(ב) רבי שמעון הוה אָזיל מְקַפּוּטְקִיָּא לְלוּד, וְרַבִּי יְהוּדָה אָזִיל עִמָּיה, עַד דְּהוּוּ אָזִילִי, פָּגַע בְּהוּ רַבִּי פִּנְחָס בֶּן יֵאִיר, וּתְרִין גּוּבְרִין טוּעֵנִין אֲבַתְרִיהּ, שְׂכִיף חֲמַרְיָה דְרַבִּי פִּנְחָס, טְעִינוּ לִיהּ וְלֹא אָזִיל, אָמַר רַבִּי פִּנְחָס, שְׁבִיקוּ לִיהּ, דְּהָא רִיחָא דְאֲנָפִין חֲדָתִין קָא אָרַח, אוּ נָסָא אֲתַעְבִּיד לָן הַשְּׁתָּא.

עַד דְּאִינוּן תַּמָּן, נָפַק רַבִּי שְׁמַעוֹן מִבֶּתֶר חַד טַנְרָא, נָטַל חֲמַרָּא וְאָזִיל, אָמַר רַבִּי פִּנְחָס, וְלֹא אָמְרִית לָכוּ, דְּהָא רִיחָא דְאֲנָפִין חֲדָתִין קָא אָרַח, נָחַת וְגַפִּיף לִיהּ רַבִּי פִּנְחָס, וּבִכְהָ.

מתוק מדבש

"מאמר סדר בנין הגוף בתחיית המתים" ומבואר בו כי מה שבפטירת האדם הוא ראשון להסתלקות, יהיה בתחיית המתים אחרון לתחיה, דהיינו בשעת המיתה יוצא ומסתלק הרוח תחילה ואחר כך נרקב ונתעכל הגוף, ובעת התחיה יבנה הקב"ה את הגוף תחילה ואחר כך יתן בו את הרוח. ולמד זאת ממתים שהחיה יחזקאל הנביא. ומוסיף ומבאר כי שכלול הגוף יעשה על ידי עצם אחת שאינה נפסדת במיתה, והיא כוללת בתוכה את כח כל האברים, ובעת התחיה יופשט ממנה כל חלק הגשמי ותזדכך להיות במדרגת אדם הראשון לפני חטאו, וממנה יתפשט להבנות גוף האדם.

(מקור המאמר זוהר פרשת פנחס דף רכ"א ע"ב - רכ"ב ע"א, וצנז'ור ממוק מדבש כרך יד עמ' קכז-קכח)

רַבִּי שְׁמַעוֹן הוּוּ אָזִיל מְקַפּוּטְקִיָּא לְלוּד רַבִּי שְׁמַעוֹן הֵלֵךְ מִקְפּוּטְקִיָּא לְלוּד, וְרַבִּי יְהוּדָה אָזִיל עִמָּיה וּרְבִי יְהוּדָה הֵלֵךְ עִמּוֹ, עַד דְּהוּוּ אָזִילִי פָּגַע בְּהוּ רַבִּי פִּנְחָס בֶּן יֵאִיר בְּעוֹד שְׁהִיוּ הוֹלְכִים פָּגַע בְּהֶם רַבִּי פִּנְחָס בֶּן יֵאִיר, וּתְרִין גּוּבְרִין טוּעֵנִין אֲבַתְרִיהּ וּשְׁנֵי אֲנָשִׁים הָיוּ מַחְמָרִים אַחֲרָיו, וְרָצָה לוֹמַר שֶׁהִגִּיעוּ סְמוּךְ לְרַבִּי שְׁמַעוֹן אֲבָל עֵדִיין לֹא רָאוּ זֶה אֶת זֶה כַּדְּמַפְרֵשׁ וְאִזֵּיל, שְׂכִיף חֲמַרְיָה דְרַבִּי פִּנְחָס עֵמֵד וְנִשְׁקַט חֲמוּרוֹ שֶׁל רַבִּי פִּנְחָס וְלֹא רָצָה לֵלְכַת הַלֵּא, טְעִינוּ לִיהּ וְלֹא אָזִיל הִטְעִינוּ כְּלִיו וְלֹא רָצָה לֵלְכַת, אָמַר רַבִּי פִּנְחָס אֵל הַמְּחַמְרִים, שְׁבִיקוּ לִיהּ דְּהָא רִיחָא דְאֲנָפִין חֲדָתִין קָא אָרַח תַּעֲזוּבוּ אוֹתוֹ כִּי רִיחַ שֶׁל פְּנִים חֲדָשׁוֹת הַבָּאִים אֵלֵינוּ הִרִיחַ, אוּ נָסָא אֲתַעְבִּיד לָן הַשְּׁתָּא אוּ אִיזָה נִס יַעֲשֶׂה לָנוּ עֵתָּה.

עַד דְּאִינוּן תַּמָּן בְּעוֹד שְׁהֵם עֵמְדוּ שֵׁם, נָפַק רַבִּי שְׁמַעוֹן מִבֶּתֶר חַד טַנְרָא יֵצֵא רַבִּי שְׁמַעוֹן מֵאַחֲרֵי סַלַע אֶחָד, נָטַל חֲמַרָּא וְאָזִיל אוּ נִשָּׂא הַחֲמוּר אֶת רַגְלָיו וְהֵלֵךְ כְּנֹגַד רַבִּי שְׁמַעוֹן, אָמַר רַבִּי פִּנְחָס לְהַמְּחַמְרִים, וְלֹא אָמְרִית לָכוּ דְּהָא רִיחָא דְאֲנָפִין חֲדָתִין קָא אָרַח וְכִי לֹא אִמְרִיתִי לָכֶם כִּי רִיחַ שֶׁל פְּנִים חֲדָשׁוֹת הִרִיחַ הַחֲמוּר, נָחַת וְגַפִּיף לִיהּ רַבִּי פִּנְחָס יִרְדַּ רַבִּי פִּנְחָס מִחֲמוּרוֹ וְחִבַּק אֶת רַבִּי שְׁמַעוֹן, וּבִכְהָ רַבִּי פִּנְחָס מְרוּב שְׂמַחָה.

אמר ליה, חמינא בחלמי, דאתיא שכינתא לגבי, ויהבת לי נבזבזן
 ורכבון, וחדינא בה, השתא כמה דחמינא, אמר רבי שמעון,
 מקל פרסי דחמרף ידענא דאנת הוא, השתא חדוה שלים, אמר רבי
 פנחס, נתיב בדוף חד, דמלי דאורייתא אצטריף צחותא, אשפחו עינא
 דמייא, ואילנא, יתבו.

אמר רבי פנחס, מסתפל הוינא, דהא לתחיית המתים פארחא דארעא
 אחרא יעביד לון קדשא בריך הוא, ומה דהוה השתא קדמא,ה,
 ליהוי פדין בתרא, מנלן, מאינון עצמות, הנהו גרמין דאחיא לון
 קדשא בריך הוא על ידי יחזקאל, דכתיב (יחזקאל לו ז) ותקרבו עצמות
 עצם אל עצמו בקדמיתא, ולכתר פתיב (דף רכב ע"א) וראיתי והנה עליהם
 גידים וכשר עלה וגומר, ויקרם עליהם עור מלמעלה, ורוח אין בהם,

מתוק מדבש

אמר ליה רבי פנחס לרבי שמעון, חמינא בחלמי דאתיא שכינתא לגבי ראיתי בחלומי
 שבאה אלי השכינה, ויהבת לי נבזבזן ורכבון, וחדינא בה ונתנה לי מתנות
 גדולות, ושמחתי בה, השתא כמה דחמינא עתה שמצאתי אותך נתקיים מה שראיתי
 בחלום, כלומר שסודות התורה שרבי שמעון וחבריו יגלו להם, הם המתנות הגדולות, אמר
 רבי שמעון לרבי פנחס, מקל פרסי דחמרף ידענא דאנת הוא מקול פרסות חמורך
 ידעתי והכרתי שאתה הוא הבא אלי, השתא חדוה שלים עתה יש לנו שמחה שלימה,
 אמר רבי פנחס לרבי שמעון, נתיב בדוף חד, דמלי דאורייתא אצטריף צחותא
 נשב במקום אחד, כי דברי תורה צריכים צחות, אשפחו עינא דמייא ואילנא, יתבו
 מצאו מעיין של מים עם אילן, וישבו שם.

אמר רבי פנחס לרבי שמעון, מסתפל הוינא הייתי מסתכל ומתבונן, (ס"ג סמ"ק)
 דהא לתחיית המתים פארחא אחרא יעביד לון קדשא בריך הוא כי
 לתחיית המתים בדרך אחרת יעשה ויחיה הקב"ה את בני אדם, ומה דהוה השתא
 קדמא,ה, ליהוי פדין בתרא, ומה שהיה עתה ראשון להסתלקות, יהיה אז אחרון
 לתחיה, דהיינו עתה בשעת מיתה יוצא ומסתלק הרוח תחילה ואחר כך נרקב ונתעכל
 הגוף, ובעת התחיה יבנה הקב"ה את הגוף תחילה ואחר כך יתן בו את הרוח כדמפרש
 ואזיל, מנלן מאין לנו דבר זה, מאינון עצמות מאותם העצמות, דהיינו הנהו גרמין
 דאחיא לון קדשא בריך הוא על ידי יחזקאל מאותם העצמות שהחיה הקב"ה על
 ידי יחזקאל הנביא, דכתיב ותקרבו עצמות עצם אל עצמו בקדמיתא תחילה נתחברו
 ונתקנו העצמות, ולכתר פתיב ואחר כך כתוב וראיתי והנה עליהם גידים וכשר
 עלה וגומר ואחר כך ויקרם עליהם עור מלמעלה, ורוח אין בהם, דהא מה

דְּהָא מַה דְּאִפְשִׁיט בְּקַדְמֵיתָא לִיהוּי בְּתַרְאָה, בְּקַדְמֵיתָא עוֹר וּלְבָתַר בָּשָׂר, בְּקַדְמֵיתָא אִפְשִׁיט מְרוּחָא, וּלְבָתַר עוֹר, וּלְבָתַר בָּשָׂר, וּלְבָתַר עֲצָמוֹת.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בְּדָא אַקְשָׁן קַדְמָאִי, אֲבָל גְּרַמִּין אַלִּין דְּאַחֲזֵא קַדְשָׁא

מתוק מדבש

דְּאִפְשִׁיט בְּקַדְמֵיתָא לִיהוּי בְּתַרְאָה כִּי מַה שֶׁהַפְּשִׁיט הָאָדָם תְּחִילָה בַּעַת הַמִּיתָה, דְּהֵינּוּ אֵת הַרוּחַ, יִהְיֶה עֵתָה בְּתַחֲיָה הָאֲחֵרוֹן, וּמִפְּרֵשׁ (ה"ג הרמ"ק) בְּקַדְמֵיתָא אִפְשִׁיט מְרוּחָא בְּתַחֲלִילָה בַּעַת הַמִּיתָה נִפְשַׁט הָאָדָם מִן הַרוּחַ, שֶׁהוּא יוֹצֵא מִן הַגּוּף תְּחִילָה, וּלְבָתַר עוֹר וּלְבָתַר בָּשָׂר וּלְבָתַר עֲצָמוֹת וְאַחַר כֵּךְ נֶרְקַב הָעוֹר וְאַחַר כֵּךְ הַבָּשָׂר וְאַחַר כֵּךְ הָעֲצָמוֹת, וּבְתַחֲיִית הַמֵּתִים יִתְקַנּוּ תְּחִילָה הָעֲצָמוֹת וַיִּבְנֶה הַגּוּף, וְאַחַר כֵּךְ יִתֵּן בּוֹ הַרוּחַ.

פִּירוּשׁ הַפְּסוּק הַמּוּבָא לְהַלָּן, אָמַר אִיּוֹב לְהַקְב"ה זָכַר נָא כִּי כַחֲמוֹר עֲשִׂיתָנִי תָן דַּעֲתָךְ לִזְכוּר שַׁעֲשִׂיתָ אוֹתִי כִּיּוֹצֵר הָעוֹשֶׂה מְלֹאכְתּוֹ כַחֲמוֹר, וְאֵל הָעֹפֵר תְּשִׁיבֵנִי וְעַתָּה תִּרְצֶה לְהַשִּׁיבֵנִי אֶל הָעֹפֵר לְבַטֵּל פְּעוּלְתְךָ הַנְּפֹלְאָה. הֲלֵא כַחֲלָב תְּתִיכְנִי הֲלֵא בַּעַת הַיִּצִירָה הַתְּכַנֵּי כַחֲלָב לְבִרְוֵר הַצִּלוּל מִזְרַע אֲבִי וְאֲמִי, וְאַחַר זֶה וְכַגְבִּינָה תִּקְפִּיאֲנִי הַקְּפֹאת אוֹתִי כַגְבִּינָה שֶׁהִיא הַתְּחַלַּת הַיִּצִירָה. אַחַר זֶה עוֹר וּבָשָׂר תִּלְבִּישְׁנִי מִמַּעַל לְהֶאֱבִירִים הַפְּנִימִים כְּדִי לְשַׁמְרֵם מִהַנּוֹק, כִּי בְּהֵם תִּלְוִי עֵיקַר חַיּוֹת הָאָדָם, וּבְעֲצָמוֹת וְגִידִים תִּשׁוּכְכֵנִי גַם כִּסִּית אֲבָרֵי הַפְּנִימִים בְּעֲצָמוֹת, וְגִידִים הַמְּקַשְׂרִים יַחַד אֵת הָעֲצָמוֹת לְהִיּוֹת מְסוּבְכִים וְנֹאחֲזִים אֵלּוּ בְּאַלּוּ. וְאַחַר זֶה חַיִּים וְחֹסֵד עֲשִׂיתָ עִמָּדִי נָתַתָּ בִּי רוּחַ חַיִּים, וְזֶה הִיָּה בַּחֲסֵד כִּי עֲדִיין לֹא עֲשִׂיתִי מֵאוּמָה לְהִיּוֹת לִי זְכוֹת מִעֲצָמִי, וּפְקוּדֹתֶיךָ וּמִצְוֹתֶיךָ שֶׁמֵּרָה רוּחִי שְׁלֹא יֵצֵא הַרוּחַ, עִם כִּי הַגּוּף הוּא כְּנֹאֵד מֵלֵא נְקִיָּם. (מְלוֹדוֹת)

לְהִצִּין אֵת עֵינָי הַעֵנֶס הַמּוּבָא בְּמֵאֲמַר הַזֶּה, שֶׁיְהִי כְּשֹׁרֵר שְׂעִיסָה וְעַל יְדוֹ יִצְנֶה הַקְּב"ה אֵת הַגּוּף בְּתַחֲיִית הַמֵּתִים, כַּזֶּה הַרְמ"ק שֶׁהוּא עֵסֶס קָטָן כַּעֲדָשָׁה בְּקִרְוֵב, שֶׁהוּא בְּתוֹךְ הַגּוֹלְגוֹלֵת, וְעַלֵּיו רֶשֶׁת קָטָן מוֹרִידִין דְּקִיס, שְׂזוֹ תִּלְוִיִּם כֹּל הַחֲמֵשֶׁה חוּשִׁים, הַרְאִיהַ וְהַשְּׂמִיעָה וְהַרִיחַ וְהַטַּעַם וְהַמְּשׁוֹשׁ, שֶׁהֵם כֻּלָּם כּוֹחוֹת כֹּל הַגּוּף, וְהוּא כּוֹחַ הַמְּשׁוֹטֵף, וְלִהְיוֹת צוֹ כּוֹחוֹת אֵלּוּ הוּא כְּשֹׁרֵר אֶל הַגּוּף, כִּי עֵיקַר הַגּוּף הוּא הַחֲמֵשֶׁה חוּשִׁים, וְהוּא מִקּוֹר לְהֵם שֶׁמִּמֶּנּוּ מִתְּפַשֵּׁט כַּח הַרְאוֹת לְעֵינַיִם, וְהַשְּׂמִיעָה לְאָזְנִים, וְהַרִיחַ בְּחוּטֵם, וְהַטַּעַם בְּחִיךְ, וְהַמְּשׁוֹשׁ בְּכָל הַגּוּף, וְזֶה מוֹרָה שֶׁיֵּשׁ צוֹ כֻּלָּל הַגּוּף וְאֲצִיּוֹ, לִכֵּן הוּא מִקּוֹר שֶׁמִּמֶּנּוּ נּוֹצֵעַ חֲלָצַת הַתְּפַשֵּׁט בְּכָל הַגּוּף, וְהוּא נְקוּדָה אֲמִנְעִית לְכָל הַגּוּף שֶׁמִּמֶּנּוּ הוֹשַׁתָּ הַגּוּף גַּם מֵאֵז בְּשַׁעַת הַהוֹלְדָה. וְזֶה הַעֵנֶס נֶשֶׂר קִיס וְלֹא נֶרְקַב לְעוֹלָם, וְהוּא יְהִי כְּשֹׁרֵר צִיסָה, וְיִתְפַשֵּׁט לְאַרְבַּע זְוִיּוֹת הַגּוּף, וּמִמֶּנּוּ יִצְנֶה וְיִשְׁתַּכַּלֵּל כֹּל הַגּוּף.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בְּדָא אַקְשָׁן קַדְמָאִי בּוּזָה נִתְקַשְׁוּ וְנַחֲלָקוּ הָרֵאשׁוֹנִים אִיךְ וּבֵאִיזָה אוֹפֵן תְּהִיָּה תְּחִיַּית הַמֵּתִים, כִּי לְבֵית שְׁמַאִי יֵשׁ חִילּוּק בֵּין יִצִירַת הוֹלֵד בְּעוֹלָם הַזֶּה, לְבֵין תִּיקוּן הַגּוֹפִים לְתַחֲיִית הַמֵּתִים, כִּי בִיצִירַת הוֹלֵד נֶרְקַם תְּחִילָה הָעוֹר, וְאַחַר כֵּךְ הַבָּשָׂר, וְאַחַר כֵּךְ גִּידִים וְעֲצָמוֹת, וּבְתַחֲיִית הַמֵּתִים יִתְקַנּוּ תְּחִילָה הָעֲצָמוֹת, וְאַחַר כֵּךְ הַגִּידִים וְהַבָּשָׂר וְהָעוֹר, כְּמוֹ בְּמֵתֵי יַחֲזַקְאֵל, וּבֵית הַלֵּל סְבִירָא לִיָּה שְׁגָם בְּתַחֲיָה יְהִיָּה עוֹר תְּחִילָה וְאַחַר כֵּךְ בָּשָׂר וְגִידִים וְעֲצָמוֹת, (וְעֵינָן נִמְס' נְדָה דָף כַּה ע"א, וְנִמְס' ד"ה עוֹר) אֲבָל הָעֵיקַר כְּבֵית הַלֵּל, כִּי

בְּרִיף הוּא, נִסִּין וְאֵתִין מְשַׁנֵּיין עֶבֶד בְּהוּ קִדְשָׁא בְּרִיף הוּא.

תָּא חֲזִי, מַה פְּתִיב, (איוב י ט) זְכַר נָא פִי כַחֲמוֹר עֲשִׂיתָנִי וְאֵל עֶפְרָתְשִׁיבְנִי, מַה פְּתִיב בְּתַרְיָה, הֲלֵא כְּחֻלְב תְּתִיכְנִי, וְכַגְבִּינָה תְּקַפִּיאֲנִי, עוֹר וּבֶשֶׁר תְּלַבִּישְׁנִי, וּבַעֲצָמוֹת וְגִידִים תְּשׁוּכְכְּנִי, זְמִין קִדְשָׁא בְּרִיף הוּא לְבַתֵּר דִּיתְבְּלִי בַר נֶשׁ בַּעֲפָרָא, וּמְטִי זְמָנָא דְתַחֲיִית הַמְּתִים, דְּהָהוּא גְרָמָא דִּישְׁתָּאֵר, לְמַעַבְד לִיה פְּעֶסָה דָּא, וְכַגְבִּינָה דְחֻלְב, וְנִבְיַע פְּחֻלְב, דְּהוּא נְבִיעוּ נְקִי מְצוּחָצַח בְּצָחוּתָא הָהוּא גְרָמָא.

פַּד יִתְעַרְב הָהוּא גְרָמָא, וְיִתְמַחִי פְּחֻלְבָא, וּלְבַתֵּר יִקְפִיא לִיה, וְיִתְצִייר בְּצִיּוּרָא כַּגְבִּינָה בְּקַפִּיאוּתָא, וּלְבַתֵּר יִתְמַשֵּׁף עֲלֵיה עוֹר וּבֶשֶׁר וְעַצְמוֹת

מתוק מדבש

מתחיית המתים של יחזקאל אי אפשר ללמוד כל סדר התחיה, כי גְרָמִין אֵלִין דְּאֲחִיא קִדְשָׁא בְּרִיף הוּא אלו העצמות שהחיה הקב"ה, נִסִּין וְאֵתִין מְשַׁנֵּיין עֶבֶד בְּהוּ קִדְשָׁא בְּרִיף הוּא נסים ואותות משונים עשה בהם הקב"ה, כדי להראות לבני ישראל שיאמינו שתהיה תחיית המתים. (מק"מ ומפרשים)

ומפרש רבי שמעון את סדר תחיית המתים, ואמר תָּא חֲזִי, מַה פְּתִיב בא וראה מה שכתוב זְכַר נָא פִי כַחֲמוֹר עֲשִׂיתָנִי וְאֵל עֶפְרָתְשִׁיבְנִי, מַה פְּתִיב בְּתַרְיָה ומה כתוב אחריו הֲלֵא כְּחֻלְב תְּתִיכְנִי וְכַגְבִּינָה תְּקַפִּיאֲנִי, עוֹר וּבֶשֶׁר תְּלַבִּישְׁנִי וּבַעֲצָמוֹת וְגִידִים תְּשׁוּכְכְּנִי, פירוש הכתוב הוא, כי זְמִין קִדְשָׁא בְּרִיף הוּא לְבַתֵּר דִּיתְבְּלִי בַר נֶשׁ בַּעֲפָרָא שעתיד הקב"ה אחר שנבלה ונרקב גוף האדם בעפר, וּמְטִי זְמָנָא דְתַחֲיִית הַמְּתִים ויגיע הזמן של תחיית המתים, דְּהָהוּא גְרָמָא דִּישְׁתָּאֵר לְמַעַבְד לִיה פְּעֶסָה דָּא שאותו העצם שנשאר שאינו נרקב לעולם, לעשות אותו כשאר שבעיסה, וְכַגְבִּינָה דְחֻלְב ולעשות אותו נקרא כגבינה שעושים מחלב, וְנִבְיַע פְּחֻלְב ותחילה אותו העצם יהיה ניתך ונמס לגמרי עד שיהיה נובע ונוזל כחלב, דְּהוּא נְבִיעוּ נְקִי מְצוּחָצַח בְּצָחוּתָא הָהוּא גְרָמָא וזה הנוזל יהיה חלק הצח והמצוחצח של אותו העצם, ועל ידי זה יהיה הגוף מצוחצח ונקי בלי תערובת רע, (כמו שכתוב צוהר ס"א דף קלד ע"ג, וזה לשונו: עמיד הקצ"ה ליפות לגוף הנדיקים לעמיד לזוא כיופי של אדם הראשון כשנכנס לגן עדן).

וממשיך רבי שמעון ואמר כי פַּד יִתְעַרְב הָהוּא גְרָמָא כאשר יתערב אותו העצם, שהוא כשאר שבעיסה עם שאר חלקי העצמות שנעשו כבר עפר, וְיִתְמַחִי פְּחֻלְבָא והכל יחד יהיו נמסים ונתכים כחלב, וּלְבַתֵּר יִקְפִיא לִיה ואחר כך יהיו נקפים ונקרשים, וְיִתְצִייר בְּצִיּוּרָא ויצטייר בציוור דהיינו שיבנה מהם צורת גוף אדם, כַּגְבִּינָה בְּקַפִּיאוּתָא כמו גבינה שנקפה, וּלְבַתֵּר יִתְמַשֵּׁף עֲלֵיה עוֹר וּבֶשֶׁר וְעַצְמוֹת וְגִידִים ואחר כך ימשך עליו

וּגִידִים, הִדָּא הוּא דְכְתִיב, הֲלֵא כְחֻלְבַּת תְּתִיכְנִי, וְכַגְבִּינָה תִקְפִּיאֲנִי, הַתְּכַתְּנִי לֹא כְתִיב, אֶלֶּא תְתִיכְנִי, הַקְּפִיתְנִי לֹא כְתִיב, אֶלֶּא תִקְפִּיאֲנִי, הַלְּבַשְׁתְּנִי לֹא כְתִיב, אֶלֶּא תִלְבִּישְׁנִי, סוּכְכַתְּנִי לֹא כְתִיב, אֶלֶּא תִסוּכְכְּנִי, כִּלְהוּ לְבַתֵּר זְמָנָא מִשְׁמַע.

וּלְבַתֵּר מַה פְּתִיב, חַיִּים וְחֶסֶד עֲשִׂיתָ עִמָּדִי, דָּא רוּחָא דְחַיִּי, (ס"א וְאִי תִימָא) עֲשִׂיתָ עִמָּדִי כְתִיב, וְלֹא כְתִיב תַעֲשֶׂה, אֶלֶּא הָכִי אָמַר, חַיִּים וְחֶסֶד עֲשִׂיתָ עִמָּדִי, בְּהֵוּא עֲלֵמָא שְׁדִית בִּי רוּחָא דְחַיִּים, אֲבָל וּפְקוּדֵתְךָ, דְמִטְרוּנִיתָא דְמִלְכָּא, שְׁמֶרָה רוּחִי, אִיהִי נְטֻרַת לְרוּחִי בְּהֵוּא עֲלֵמָא, מָאִי וּפְקוּדֵתְךָ, דָּאתָ זְמִין לְפַקְדָּא לָהּ בְּקַדְמִיתָא, (שְׁמֶרָה רוּחִי).

מתוק מדבש

עור ובשר ועצמות וגידים, הִדָּא הוּא דְכְתִיב זֶהוּ שְׁכֹתוּב הֲלֵא כְחֻלְבַּת תְּתִיכְנִי וְכַגְבִּינָה תִקְפִּיאֲנִי הִנֵּה הַתְּכַתְּנִי לְשׁוֹן עֵבֶר לֹא כְתִיב שְׂאוּ הִיא מוֹרָה עַל שַׁעַת יִצְרַת הוֹלֵד בְּמַעֵי אִמּוֹ, אֶלֶּא תְתִיכְנִי לְשׁוֹן עֵתִיד, וְכֵן הַקְּפִיתְנִי לְשׁוֹן עֵבֶר לֹא כְתִיב, אֶלֶּא תִקְפִּיאֲנִי, וְכֵן הַלְּבַשְׁתְּנִי לֹא כְתִיב, אֶלֶּא תִלְבִּישְׁנִי, וְכֵן סוּכְכַתְּנִי לֹא כְתִיב, אֶלֶּא תִסוּכְכְּנִי, כִּלְהוּ לְבַתֵּר זְמָנָא מִשְׁמַע עַל לְאַחַר זְמַן, כִּי הִכַּל נֹאמַר עַל תְּחִיַּת הַמֵּתִים.

וּלְבַתֵּר מַה פְּתִיב וּמַה כְּתוּב אַחַר כֵּךְ, חַיִּים וְחֶסֶד עֲשִׂיתָ עִמָּדִי, דָּא רוּחָא דְחַיִּי זֶהוּ רוּחַ הַחַיִּים שְׁזוּרֵק הַקְּב"ה בְּתוֹךְ הַגּוּף, וְהַגּוּף אוֹמֵר לְהַקְּב"ה שַׁעֲשִׂית זֹאת עִמָּדִי בְּחֶסֶד בְּלִי שׁוּם זְכוּת, וְאִי תִימָא עֲשִׂיתָ עִמָּדִי כְתִיב, וְאִם תֹּאמַר עֲשִׂיתָ לְשׁוֹן עֵבֶר כְּתוּב, וְהַכּוֹנֵה הִיא עַל זְמַן הַלִּידָה, וְלֹא כְתִיב תַעֲשֶׂה לְשׁוֹן עֵתִיד שִׁיחִיה מוֹרָה עַל זְמַן הַתְּחִיָּה, וְאִם כִּי אֵין הָכִי נְמִי שְׁקִאֵי עַל זְמַן הַיִּצְרִיָּה בְּעוֹלָם הַזֶּה, אֶלֶּא הָכִי אָמַר אֵלֶּא כֵךְ פִּירוּשׁ הַכְּתוּב, חַיִּים וְחֶסֶד עֲשִׂיתָ עִמָּדִי דְהֵינּוּ (ה"ג רמ"ק) בְּהֵאִי עֲלֵמָא שְׁדִית בִּי רוּחָא דְחַיִּים בְּעוֹלָם הַזֶּה זֹרֶקֶת בִּי נִשְׁמַת רוּחַ חַיִּים, אֲבָל וּפְקוּדֵתְךָ הֵינּוּ דְמִטְרוּנִיתָא דְמִלְכָּא הַמַּלְכָּה שֶׁל הַמֶּלֶךְ שֶׁהִיא הַשְּׂכִינָה הַנִּקְרָאת פְּקוּדָה, שְׁמֶרָה רוּחִי פִירוּשׁוֹ אִיהִי נְטֻרַת לְרוּחִי בְּהֵוּא עֲלֵמָא הִיא הַשׁוֹמֵרֶת אֶת רוּחִי בְּעוֹלָם הַהוּא, כְּדִי לְהַחֲזִירָה לִי לְתַחֲיַת הַמֵּתִים, וְשׁוֹאֵל מָאִי וּפְקוּדֵתְךָ לְמַה נִּקְרָאת הַשְּׂכִינָה כֵּאֵן בְּלִשׁוֹן פְּקוּדָה, וְאִם דָּאתָ זְמִין לְפַקְדָּא לָהּ בְּקַדְמִיתָא כִּיּוֹן שֹׂאתָה עֵתִיד לְפַקֹּד אוֹתָה תְּחִילָה בַּעַת הַגְּאוּלָּה, וְאַחַר כֵּךְ יִפְקֹד אֶת יִשְׂרָאֵל, וְאִם, שֶׁהִיא שׁוֹמֵרֶת אֶת הַנִּשְׁמוֹת בְּפַקְדוֹן אֲצִלָּה, וְכִשְׁפִּקוּד אוֹתָה הַקְּב"ה, תּוֹצִיא אֶת הַנִּשְׁמוֹת מִתַּחַת יְרֵדָה, וְתִשְׁיֵב אוֹתָם לְגוֹפִים שְׁלֵהֶם בַּעַת הַתְּחִיָּה כְּדִמְפָרֵשׁ וְאוּזִל.

וְרָזָא דְמַלְאָה דָּא, כֹּל נַפְשֵׁין דְּצַדִּיקָיָא גְּנִיזִין וְטַמְרִין תְּחוֹת פְּרִסְיָא
 דְּמַלְכָּא, וְאִיהִי נְטָרָא לֹוֹן, לְאַתְבָּא לֹוֹן לְדוֹכְתֵייהוּ, הָדָא הוּא
 דְּכְתִיב וּפְקוּדֵתָךְ שְׁמֶרָה רוּחִי, מֵאִי וּפְקוּדֵתָךְ, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (תהלים קט
 ה) פְּקוּדֵתוֹ יִקַּח אַחֵר, פְּקוּדֵתָךְ דָּא מְטְרוּנֵיתָא דְּמַלְכָּא, דְּכָל רוּחִין אֵינּוּן
 פְּקוּדוֹנִין בִּידְהָא, הָדָא הוּא דְּכְתִיב (שם לא ו) בִּידְךָ אֶפְקִיד רוּחִי וְגוֹמַר,
 וְאִיהִי נְטָרָא לֹוֹן, בְּגִין דָּא שְׁמֶרָה רוּחִי, וְאִיהִי נְטָרָת לָהּ.

כְּגוֹנוּנָא דָּא אָמַר דְּוֹד, (שם פו ב) שְׁמֶרָה נַפְשֵׁי פִי חֲסִיד אָנִי, שְׁמֶרָה,
 דָּא מְטְרוּנֵיתָא דְּמַלְכָּא, דְּאִיהִי נְטָרָא נַפְשֵׁי, בְּגִין פִי חֲסִיד
 אָנִי, וּבְכָל אֲתַר דְּכְתִיב סְתָם, דָּא מְטְרוּנֵיתָא, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (ויקרא א
 א) וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה, (שמות לו כו) וַיֹּאמֶר אִם שָׁמַעַ תִּשְׁמַע בְּקוֹל יְהוָה
 אֱלֹהֵיֶיךָ.

מתוק מדבש

וְרָזָא דְמַלְאָה דָּא וסוד הדבר הזה הוא, כִּי כֹּל נַפְשֵׁין דְּצַדִּיקָיָא גְּנִיזִין וְטַמְרִין תְּחוֹת
 פְּרִסְיָא דְּמַלְכָּא כל נפשות הצדיקים גנוזות ונסתרות תחת כסא המלך ב"ה, שהיא
 השכינה, וְאִיהִי נְטָרָא לֹוֹן לְאַתְבָּא לֹוֹן לְדוֹכְתֵייהוּ והיא שומרת אותן להחזירן למקומן
 דהיינו לגופן בעת התחיה, הָדָא הוּא דְּכְתִיב זהו שכתוב וּפְקוּדֵתָךְ שְׁמֶרָה רוּחִי שהיא
 שומרת את רוחי, ושואל מֵאִי וּפְקוּדֵתָךְ מה פירושו, ומשיב פירוש אחר כְּמָה דְאַתְּ אָמַר
 כמו שנאמר פְּקוּדֵתוֹ פִּירוּשׁ את אשתו יִקַּח אַחֵר, ועוד פירוש ג' פְּקוּדֵתָךְ, דָּא מְטְרוּנֵיתָא
 דְּמַלְכָּא זו היא המלכה של המלך ב"ה שהיא השכינה, דְּכָל רוּחִין אֵינּוּן פְּקוּדוֹנִין
 בִּידְהָא שכל הרוחות הם פקדונות בידיה בכל לילה, הָדָא הוּא דְּכְתִיב זהו שכתוב בִּידְךָ
 אֶפְקִיד רוּחִי וְגוֹמַר, וְאִיהִי נְטָרָא לֹוֹן והיא שומרת אותם תמיד להחזירם בכל בקר,
 והיינו פקודתך, פירוש מקום הפקדונות שלך שהם הנשמות הנמצאות אצל השכינה, שמרה
 רוּחִי להחזירה לעתיד לבא, בְּגִין דָּא לכך אמר שְׁמֶרָה רוּחִי, וְאִיהִי נְטָרָת לָהּ שהיא
 שומרת אותה. (רמ"ק ומפרשים)

כְּגוֹנוּנָא דָּא אָמַר דְּוֹד כעין זה אמר דוד אל השכינה, שְׁמֶרָה נַפְשֵׁי פִי חֲסִיד אָנִי,
 והיינו שְׁמֶרָה, דָּא מְטְרוּנֵיתָא דְּמַלְכָּא זו היא המלכה של המלך ב"ה שהיא
 השכינה, דְּאִיהִי נְטָרָא נַפְשֵׁי שהיא שומרת את נפשי, בְּגִין פִי חֲסִיד אָנִי לפי שחסיד
 אני, ומאין לנו כי שמרה נאמר על השכינה, כִּי וּבְכָל אֲתַר דְּכְתִיב סְתָם בכל מקום
 שכתוב סתם בלי לפרש שם השומר או האומר, דָּא מְטְרוּנֵיתָא זו היא השכינה, כְּמָה
 דְאַתְּ אָמַר כמו שנאמר וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר מִי קָרָא, הרי זו השכינה שקראה
 אל משה, וכן מה שכתוב וַיֹּאמֶר אִם שָׁמַעַ תִּשְׁמַע בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֵיֶיךָ ואינו מפרש
 מי אמר, הרי זו השכינה, היא שאמרה.

בְּכַה רַבִּי פִּנְחָס וְאָמַר, וְלֹא אֶמְרִית לָךְ דְּשָׁכִינְתָּא יְהַבַת לִי נְבוֹבִזֵין וּמִתְנָן, זַפְּאָה חוּלְקֵי דְזַכִּינָא לְמַחְמֵי לָךְ, וְשִׁמְעֵנָא דָּא.

אָמַר לִיָּה, בְּהֵוּא זְמָנָא, תִּינַח הֵהוּא גְרָמָא, שָׁאָר גְרָמִין דִּישְׁתַּפְּחוּן מַה יִתְעַבִּיד מְנַהוֹן, אָמַר לִיָּה, פְּלֵהוּ יִתְפְּלִילוּ בְּהֵוּא נְבִיעוּ דְהָאִי גְרָמָא, וְיִתְפְּלִילוּ בְּהֵדִיָּה, וְיִתְעַבִּיד כְּלָא עֶסָה חֲדָא, וְתַמָּן יִתְצִייר צִיורָא פְּמָה דְאַתְמַר, הֲדָא הוּא דְכְּתִיב (ישעיה נח יא) וְעֲצֻמוֹתֶיךָ יַחְלִיץ, מְאִי יַחְלִיץ, פְּמָה דְאַתְּ אָמַר (הושע ה ו) חֲלִץ מֵהֶם, פְּלֵהוּ יִתְעַבְרוּן מְקִיּוּמֵיהוּ, וְיִתְפְּלִילוּ בְּהָאִי גְרָמָא, לְמַהוּי עֶסָה חֲדָא, וּכְדִין (ישעיה נח יא) וְהָיִיתָ פְּגַן רֹוּה וּכְמוֹצָא מֵיָם וְגוּמַר.

מתוק מדבש

בְּכַה רַבִּי פִּנְחָס וְאָמַר לְרַבִּי שְׁמַעוֹן, וְלֹא אֶמְרִית לָךְ וְכִי לֹא אִמְרִיתִי לָךְ, דְּשָׁכִינְתָּא יְהַבַת לִי נְבוֹבִזֵין וּמִתְנָן שְׂרַאיתִי בַחלוֹם שְׁהַשְׁכִּינָה נִתְנָה לִי דוּרוֹנוֹת וּמִתְנֹת, זַפְּאָה חוּלְקֵי דְזַכִּינָא לְמַחְמֵי לָךְ אֲשֵׁרִי חֲלָקִי שׁוֹכִיתִי לְרֹאוֹת אוֹתְךָ, וְשִׁמְעֵנָא דָּא וְשִׁמְעֵתִי כֹל זֶה מִמֶּךָ.

הִי מַה שְׁחִידֵשׁ רַבִּי שְׁמַעוֹן, שִׁשְׁעַת תַּחִּית הַמַּתִּים יִתְנַטֵּל כֹּל חֶלֶק הַגִּשְׁמִי שֶׁל הַגּוֹף, עַד שְׁאוֹתוֹ עַל־סֵטֶן שֶׁהוּא כְּעֵדֶשָׁה יֵיחָה יִתֵּן וְנִמַּס כְּחֶלֶב, וּמִן הַנֶּסֶם הַזֶּה וְהַלָּלוּ שׁוֹ עֵנָה הַגּוֹף, עַד שֶׁיֵּהִי הַגּוֹף עֵין גּוֹפוֹ שֶׁל אֱלֹס הַרְאָשׁוֹן קוֹדֵם הַחֵטָא.

אָמַר לִיָּה שְׁאֵל רַבִּי פִּנְחָס מְרַבִּי שְׁמַעוֹן, בְּהֵוּא זְמָנָא תִּינַח הֵהוּא גְרָמָא בּוֹזֵמֵן הַתַּחִּיה נִיחָא וּמוֹבֵן שְׁאוֹתוֹ הַעֲצֵם הַנּוֹזֵר שְׁאִינוּ נִרְקַב יַעֲשֶׂה כְּשֹׂאוֹר שְׁבַע־עֶסָה לְבִנוֹת מִמֶּנּוּ גּוֹף חֲדָשׁ, אֲבָל שָׁאָר גְרָמִין דִּישְׁתַּפְּחוּן, מַה יִתְעַבִּיד מְנַהוֹן שְׁאֵר עֲצֻמוֹת שִׁיחִיו נִמְצָאִים עַדִּין מַה יַעֲשֶׂה מֵהֶם, כְּלוּמַר אִיךְ יִזְדַּכְּכוּ לֵהוּיֹת מֵהֶם גּוֹף מְאִיר כְּגוֹפוֹ שֶׁל אָדָם הַרְאָשׁוֹן קוֹדֵם הַחֵטָא, אָמַר לִיָּה רַבִּי שְׁמַעוֹן, פְּלֵהוּ יִתְפְּלִילוּ בְּהֵוּא נְבִיעוּ דְהָאִי גְרָמָא וְיִתְפְּלִילוּ בְּהֵדִיָּה כֹּל הַעֲצֻמוֹת יִכְלָלוּ בְּהַנְבִיעַ וְהַנְזִילָה שֶׁל אוֹתוֹ הַעֲצֵם וְיִכְלָלוּ עִמוֹ, וְיִתְעַבִּיד כְּלָא עֶסָה חֲדָא וְיַעֲשֶׂה מְכוּלָם יַחַד עֵיסָה אַחַת, וְתַמָּן יִתְצִייר צִיורָא פְּמָה דְאַתְמַר וְשֵׁם יִצְטִייר צוֹרֵת גּוֹף הָאָדָם כְּמוֹ שֶׁלְמַדְנוּ, הֲדָא הוּא דְכְּתִיב זֶהוּ שְׁכָתוּב וְעֲצֻמוֹתֶיךָ יַחְלִיץ וְשׁוֹאֵל מְאִי יַחְלִיץ מַה פִּירוּשׁוֹ, וּמְשִׁיב פְּמָה דְאַתְּ אָמַר כְּמוֹ שְׁנֵאמַר חֲלִץ מֵהֶם פִּירוּשׁ נִשְׁמַט וְסַר מֵהֶם, וְכֵן כֹּאן פְּלֵהוּ יִתְעַבְרוּן מְקִיּוּמֵיהוּ וְיִתְפְּלִילוּ בְּהָאִי גְרָמָא לְמַהוּי עֶסָה חֲדָא כֹּל הַעֲצֻמוֹת יִסּוּרוּ וְיִתְבַטְּלוּ מְקִיּוּמָם, וְיִכְלָלוּ בּוֹה הַעֲצֵם לֵהוּיֹת יַחַד עֵיסָה אַחַת, לַעֲשׂוֹת וּלְבִנוֹת מֵהֶם גּוֹף חֲדָשׁ בַּתַּחִּית הַמַּתִּים, וּכְדִין וְאִזּוּ יִתְקִיִים מַה שְׁכָתוּב וְהָיִיתָ פְּגַן רֹוּה וּכְמוֹצָא מֵיָם אֲשֵׁר לֹא יִכּוּבוּ מִיָּמִיו. (רמ"ק וּמְפִרְשִׁים)

מהות העצם שממנו תהיה התחיה

(ג) אָמַר רַבִּי יוֹסִי, בְּהֵיכָל שְׁעֵתָא דְזַמִּין קִדְשָׁא בְּרִיף הוּא לְאַחֵיא מִתְיָא, וְהָא סוּפָא דְכָל (ס"א עֲקָתִין) עֲמִיקִין (עֲתִיקִין). בְּאַרְבְּעִים לְהוּי, וְגִזְר קִיִּים (וכרובים כה ב) אַרְבְּעִים יִפְנוּ לֹא יוֹסִיף, סוּף הִלִּיכְתֶּם שֶׁל יִשְׂרָאֵל בְּמִדְבָּר בְּשַׁנַּת הָאַרְבָּעִים, אַרְבְּעִים שָׁנָה קוֹדֵם תַּחֲחִיית הַגּוֹף, מִמְּתַנַּת לוֹ הַנְּשָׁמָה בְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל, בְּשַׁנַּת הָאַרְבָּעִים יְקוּמוּן הַגּוֹפּוֹת מֵעַפְרָא, בְּאַרְבְּעִים נִכְלָא הַגֶּשֶׁם, הֵדָא הוּא דְכְּתִיב (בראשית ו יב) וַיְהִי הַגֶּשֶׁם עַל הָאָרֶץ אַרְבָּעִים יוֹם, וְכְּתִיב וַיְהִי מִקֵּץ אַרְבָּעִים יוֹם וַיִּפְתַּח נֹחַ, זְמַן גְּאוּלְתֶּם שֶׁל יִשְׂרָאֵל בְּשַׁנַּת הָאַרְבָּעִים הוּא, וּבְחֻמְשֵׁים אֲתִי יֵשׁוּב עָלְמָא

מתוק מדבש

"מאמר מהות העצם שממנו תהיה התחיה" ומבואר בו כי העצם שאינו נפסד במיתה ובקבורה, וממנו יתייסד וישתכלל הגוף בתחיית המתים, כיניו בתואל רמאה, לפי שצורתו כנחש הרמאי, והנהגתו ברמאות שהרי אינו נפסד ומת. וכח קיומו הוא על ידי סעודת מלוח מלכה שהיא סעודת מצוה, לפי שעצם זה לא נהנה מעץ הדעת שאכל ממנו אדם הראשון, ובשבילו נגזרה המיתה.

(מקור המאמר זוהר פרשת תולדות נמדרט הנעלם דף קלו ע"ג - קלו ע"א, ונציאור ממוק מדנש כרך ג עמ' קפה-קפז)

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, בְּהֵיכָל שְׁעֵתָא דְזַמִּין קִדְשָׁא בְּרִיף הוּא לְאַחֵיא מִתְיָא באותה השעה שעתיד הקב"ה להחיות המתים, וְהָא סוּפָא דְכָל עֲקָתִין בְּאַרְבְּעִים לְהוּי והרי נודע כי סוף כל צרות שבעולם יהיו אחר ארבעים, וְגִזְר קִיִּים וכך נכרתה ברית שכל מיני צרות לא ימשכו יותר ממספר ארבעים כמו שכתוב אַרְבָּעִים יִפְנוּ לֹא יוֹסִיף פירוש שלא ימשכו יותר ממספר ארבעים, כמו שמצינו כי סוּף הִלִּיכְתֶּם שֶׁל יִשְׂרָאֵל בְּמִדְבָּר הִיא בְּשַׁנַּת הָאַרְבָּעִים, כמו כן אַרְבָּעִים שָׁנָה קוֹדֵם תַּחֲחִיית הַגּוֹף מִמְּתַנַּת לוֹ הַנְּשָׁמָה בְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל, בְּשַׁנַּת הָאַרְבָּעִים שהמתינה הנשמה בארץ ישראל יְקוּמוּן הַגּוֹפּוֹת מֵעַפְרָא, ואמר שמצינו כי בְּאַרְבָּעִים נִכְלָא הַגֶּשֶׁם במבול הֵדָא הוּא דְכְּתִיב וַיְהִי הַגֶּשֶׁם עַל הָאָרֶץ אַרְבָּעִים יוֹם, וְכְּתִיב וַיְהִי מִקֵּץ אַרְבָּעִים יוֹם וַיִּפְתַּח נֹחַ את חלון התיבה אשר עשה, רצה לומר שזה היה ארבעים יום אחר שנראו ראשי ההרים אז התחיל זמן של התעוררות הרחמים, ושלח את היונה לראות הקלו המים מעל פני האדמה, כמו כן זְמַן גְּאוּלְתֶּם שֶׁל יִשְׂרָאֵל מכל הצרות שיעברו עליהם קודם תחיית המתים בְּשַׁנַּת הָאַרְבָּעִים הוּא אחר ארבעים שנה מקבוץ גליות שאז תהיה תחיית המתים, וּבְחֻמְשֵׁים אֲתִי יֵשׁוּב עָלְמָא דְהֵיכָל וּבְשַׁנַּת הַחֲמִשִּׁים שהוא סוד הכינה יהיה ישוב ותיקון העולם, דוגמת היוכל שאז יוצאים העבדים לחירות, כמו כן אז יהיה

דְּהִיא הַיּוֹבֵל, הַחֲזוֹרָת (דף קלו ע"א) הַנְּשָׁמָה לַגּוֹף בְּשָׁנַת הָאַרְבָּעִים
 שְׁהַמְתִּינָה לוֹ בְּאַרְצֵי יִשְׂרָאֵל, הֲדָא הוּא דְכְּתִיב וַיְהִי יִצְחָק בֶּן אַרְבָּעִים
 שָׁנָה, שְׁהַמְתִּין לַגּוֹף, בְּקַחְתּוֹ אֶת רַבְּקָה, בְּהַכְנָסָתָהּ בְּגוֹף הַמְּזוּמָן לוֹ
 בְּאוֹתָהּ שָׁעָה, בְּהַכְנָסָתָהּ בּוֹ אֵין תְּאוּתָם וְכִסּוּפָם אֲלֵא לִיהֲנוֹת מִזִּיו
 הַשְּׂכִינָה וְלִיזוּן מִזִּיּוֹה, הֲדָא הוּא דְכְּתִיב (שיר א ב) יִשְׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ,
 אָמַר רַבִּי אַבָּא, יִשְׁקֵנִי, יִפְרָנְסֵנִי, שְׁאִין פְּרָנְסָתָן אֲלֵא לִיהֲנוֹת וְלִיזוּן
 מִזִּיּוֹה שְׁל מַעְלָה, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, סוֹפִיָּה דְקָרָא מוֹכַח, דְכְּתִיב פִּי טוֹבִים
 דוֹדִיף מִיִּין, בַּת בְּתוּאֵל, בַּת בְּתוּ שְׁל א"ל.

מתוק מדבש

חירות עולם בכח הבינה החוזרת הנשמה לגוף המחזרת את הנשמה לגוף בתחיית המתים
 בשנת הארבעים שהמתינה לו הנשמה בארץ ישראל, הֲדָא הוּא דְכְּתִיב וַיְהִי יִצְחָק
 שְׂרומזו על הנשמה בן ארבעים שנה שהמתינה לגוף, בְּקַחְתּוֹ אֶת רַבְּקָה, בְּהַכְנָסָתָהּ
 בְּגוֹף הַמְּזוּמָן לוֹ בְּאוֹתָהּ שָׁעָה, ואז בהכנסתה בו אין תאוותם וכסופם של הנשמות
 אלא ליהנות מזיו השכינה, וְלִיזוּן מִזִּיּוֹה, הֲדָא הוּא דְכְּתִיב יִשְׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת
 פִּיהוּ, אָמַר רַבִּי אַבָּא, יִשְׁקֵנִי פִירוּשׁוֹ יִפְרָנְסֵנִי מִלְשׁוֹן הַכְּתוּב וְעַל פִּיךָ יִשַׁק כָּל עַמִּי,
 שְׁאִין פְּרָנְסָתָן שֶׁל הַנְּשִׁמוֹת אֲלֵא לִיהֲנוֹת וְלִיזוּן מִזִּיּוֹה שְׁל מַעְלָה שֶׁל הַשְּׂכִינָה, אָמַר
 רַבִּי יוֹסִי, סוֹפִיָּה דְקָרָא מוֹכַח שֶׁהַכּוֹנֵה שֶׁל יִשְׁקֵנִי הִיא לִיזוּן מִזִּיו הַשְּׂכִינָה, דְכְּתִיב פִּי
 טוֹבִים דוֹדִיף מִיִּין וְהֵינּוּ שֶׁמַּחַת הַנְּשִׁמָּה עִם הַשְּׂכִינָה, בַּת בְּתוּאֵל, בַּת בְּתוּ שְׁל
 א"ל הֵינּוּ הַשְּׂכִינָה נִקְרָאת בְּתוּ שֶׁל א"ל עַל שֶׁם הַחֹסֵד שֶׁהִיא מִקְבֵּלָתָהּ, וְהַגּוֹף הוּא בַת
 הַשְּׂכִינָה. (מהר"ל"א ומפרשים)

להבין מאמר הבא נקדים מה שכתוב במדרש בראשית רבה פכ"ח ג', וזה לשונו: אדריאנוס שחיק
 עצמות, שאל את רבי יהושע בן חנניא, אמר לו מהיכן הקב"ה מציץ את האדם לעתיד לבא,
 אמר לו מלזו של שדרה, אמר לו מנין אתה יודע, אמר לו איתתיה לידי ואני מודע לך, טחנו ברחים
 ולא נטחן, שרפו באש ולא נשרף, נתנו במים ולא נמחה, נתנו על הסדן והתחיל מכה עליו בפטיש,
 נחלק הסדן ונבקע הפטיש ולא חסר כלום, עכ"ל. וכתב בסידור בית יעקב מהיעב"ץ, בענין סעודת
 מלוה המלכה, שיש עצם קטן באדם הנקרא בתואל שאינו מתרקב לעולם, לפי שהוא עצם פשוט ספירי
 כעצם השמים לטוהר כולו מקשה אחת ואינו ניתך לעולם, לפיכך הוא חזק הקיום, ונקרא בתואל
 שגימטריא מ"ת חסר אחת, והוא רמאה כי נראה כמת בגוף המת כשאר עצמות אבל באמת הוא שורש
 החיים, ולכן הוא חסר אחת ממספר מת לרמז על זה שאינו מת אמיתי, ולהפך בגוף החי הוא כמו כן
 רמאי מפני שלא נרגש בו שינוי מכל שאר העצמות שהם נהנים מאכילה, והוא נראה שמרמה אותם
 במה שבאמת אינו נהנה כלל מהמזון כאילו הוא מת, וזה מחמת מקשיותו ונצחיותו, וכן זה הוא עיקר
 חיות האדם, ונחסר ממנו א' ממספר מ"ת להורות על זה כי הוא חי בגוף מת ומת בגוף חי, אמנם
 הוא נהנה מסעודת מוצאי שבת שהיא נאכלת על השובע ואין הנאה מגעת ממנה לשאר עצמות הגוף
 כי אם לעצם זה, אבל לא מאכילה הגשמית הוא נהנה רק מכוונת המצוה, כי סעודה זו אינה רק לשם

רַב הוֹנָא אָמַר לֹא כֶּף הוּא, וְאֵנָּא הֵוִית בְּכַרְפֵי הַיָּם, וְשִׁמְעֵנָּא דִּהּוּוּ קְרָאן לְהֵהוּא גְרַמָּא דְשִׁדְרָה, הֵהוּא דְאִשְׁתָּאֵר בְּקִבְרָא מְפָל גּוּפָא, בְּתוּאַל רַמְאָה, שְׂאֵלִית עֲלֵיהּ, אָמְרוּ דִּהוּא פְּרִישָׁא (דְּמִיָּא) דְּחוּיָא דְאִיהוּ רַמְאָה, וְהֵהוּא גְרַמָּא הוּא רַמְאָה מְפָל שְׂאֵר גְרַמִּי, דִּתְאֵנָּא אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, הֵהוּא גְרַמָּא לְמָה אִשְׁתָּאֵר בְּקִיּוּמָא יְתִיר מְפָל שְׂאֵר גְרַמִּי, מְשׁוּם דְאִיהוּ רַמְאָה, וְלִית סְבִיל טַעְמָא דְמְזוּנָא דְבְנֵי נְשָׂא פְּשָׂאֵר גְרַמִּי, וּבְגִינֵי כֶּף הוּא תְקִיף מְפָל גְרַמִּי, וְהוּא לִיהוּי עֲקָרָא, דְּגוּפָא אִתְבְּנֵי מְנִיָּה, הָדָא הוּא דְכְּתִיב בְּתוּאַל הָאֲרַמִּי, וְתֵאֵנָּא אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן,

מתוק מדבש

מצוה בלבד, עיי"ש. וכתב בספר טור פטדה הלכות שבת סימן ש' וזה לשונו: תדע ותשכיל ממוצא דבר כי להיות עצם זה רמאי שכן ליצר הרע כנזכר שם בזהר, לכן כשאכל אדם הראשון מעץ הדעת לא נהנה ממנו, עד כאן.

רַב הוֹנָא אָמַר, כֶּף הוּא (ה"ג או"ה"ל) כך הוא כמו שאמרת שבת בתואל היינו הגוף, וראיה לדבר וְאֵנָּא הֵוִית בְּכַרְפֵי הַיָּם אני הייתי בערי הים, וְשִׁמְעֵנָּא דִּהּוּוּ קְרָאן לְהֵהוּא גְרַמָּא דְשִׁדְרָה ושמעתי שהיו קוראים לאותו העצם של השדרה, הֵהוּא דְאִשְׁתָּאֵר בְּקִבְרָא מְפָל גּוּפָא זה שנשאר בקבר אחר שנוקב כל הגוף, בְּתוּאַל רַמְאָה בתואל הרמאי, שְׂאֵלִית עֲלֵיהּ שאלתי עליו מה ענינו, אָמְרוּ דִּהוּא פְּרִישָׁא דְחוּיָא דְאִיהוּ רַמְאָה שצורתו כראש של נחש שהוא רמאי, וְהֵהוּא גְרַמָּא הוּא רַמְאָה מְפָל שְׂאֵר גְרַמִּי וזה העצם הוא רמאי יותר מכל שאר עצמות של הגוף, דִּתְאֵנָּא אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, הֵהוּא גְרַמָּא לְמָה אִשְׁתָּאֵר בְּקִיּוּמָא יְתִיר מְפָל שְׂאֵר גְרַמִּי זה העצם למה נשאר ומתקיים יותר מכל שאר העצמות, מְשׁוּם דְאִיהוּ רַמְאָה משום שהוא רמאי לפי שמרמה שאר כל העצמות שחושבים שגם הוא נזון כמותם, אַבְל וְלִית סְבִיל טַעְמָא דְמְזוּנָא דְבְנֵי נְשָׂא פְּשָׂאֵר גְרַמִּי ואינו סובל טעם מזונות שאוכלים בני אדם כמו שאר העצמות, ולפיכך לא נהנה מעץ הדעת כשאר העצמות ועל כן נשאר בקיום לעולם, וּבְגִינֵי כֶּף הוּא תְקִיף מְפָל גְרַמִּי ולכן הוא חזק יותר מכל העצמות, וְהוּא לִיהוּי עֲקָרָא, דְּגוּפָא אִתְבְּנֵי מְנִיָּה והוא יהיה העיקר ושורש שהגוף יבנה ממנו בתחיית המתים, הָדָא הוּא דְכְּתִיב בְּתוּאַל הָאֲרַמִּי פירוש הגוף הוא בתו של אותו העצם הנקרא בתואל הארמי, וְתֵאֵנָּא אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, הוּא רַמְאִי זה העצם הוא רמאי כי מרמה שאר העצמות לפי שאינו

הוא רמאי, ומעולם רמאי, ושכן יצר הרע דאיהו רמאי, הדא הוא
 דכתיב בת בתואל הארמי, גרמא רמאה.

מתוק מדבש

נהנה משום מזון, ומעולם רמאי ומעולם עצם זה הוא רמאי מעת שרימה הנחש את אדם הראשון, ואז עצם זה רימה את הנחש, וזה שאמר ושכן יצר הרע דאיהו רמאי שהוא שכן וחבר יצר הרע שהוא רמאי, רצה לומר כמו שהיצר הרע שהוא הנחש רימה את אדם הראשון באכילת עץ הדעת, כן זה העצם רימה את הנחש ולא נהנה מעץ הדעת לכן אין רקבון שולט בו, הדא הוא דכתיב בת בתואל הארמי פירוש גרמא רמאה פירוש הגוף הוא בת ותולדה להעצם הנקרא בתואל הרמאי. (מפרשים)

זמן תחיית המתים

(ד) מתניתין: תָּנַן אַרְבַּע רוּחוֹת הָעוֹלָם מְנַשְׁבֵּן, וְעֵתִיד קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְהִתְעוֹרֵר רוּחַ אֶחָד לְקַיִים הַגּוֹף, שְׂיֵהָא פְּלוּל מְאֲרַבַּע רוּחוֹת, הָדָא הוּא דְכָתִיב (יחזקאל לו ט) מְאֲרַבַּע רוּחוֹת בְּאֵי הָרוּחַ, בְּאֲרַבַּע לֹא פְתִיב, אֶלָּא מְאֲרַבַּע רוּחוֹת הָעוֹלָם, שְׂיֵהָא פְּלוּל מְאֲרַבַּעְתָּם, וְתֵאנָא אוֹתוּ הָרוּחַ הוּא רוּחַ הַמּוֹלִיד, הוּא הָרוּחַ הָאוֹכֵל וְשׁוֹתָהּ, וְאִין בֵּין הָעוֹלָם הַזֶּה לַיְמוֹת הַמְּשִׁיחַ אֶלָּא שְׁעֵבוּד מְלָכְיוֹת בְּלָבָד, וְאִין בֵּין הָעוֹלָם הַזֶּה לַתְּחִיית הַמֵּתִים אֶלָּא נְקִיּוֹת וְהַשְׁגַּת יְדִיעָה, רַב נַחְמָן אָמַר, וְאֲרִיכוֹת יָמִים. אָמַר רַב יוֹסֵף וְכִי יָמוֹת הַמְּשִׁיחַ וְתְחִיית הַמֵּתִים לָאו חַד הוּא, אָמַר לִיה לָא, דְתַנָּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ קוֹדֵם לְקַבּוּץ גְּלִיּוֹת, קַבּוּץ

מתוק מדבש

"מאמר זמן תחיית המתים" ומבואר בו כי זמן תחיית המתים יהיה אחרון לבנין בית המקדש ולקבוץ גלויות. ואפשר שארבעים שנה מזמן קבוץ גלויות עד תחיית המתים יהיה בירור גדול על ידי נסיונות וצרות שבהם יצורפו ויתבררו הראויים לתחיית המתים. אבל אם ישראל ישוּבו בתשובה יוקדם זמן הגאולה וזמן התחיה. ומוסיף ומבאר כי אפשר שיקומו תחילה הצדיקים ואחר כך הבינונים ואחר כך הרשעים, ואפשר שיקומו כולם בזמן אחד. ומבואר כי כל הזמנים שציינו חז"ל לגאולה, הם זמנים מסוגלים, אבל לאט מוכרחים לגאולה בפועל, ואין הדבר תלוי אלא בתשובה.

(מקור המאמר צוהר פרשת תולדות נמדרש הנעלם דף קלט ע"א - קמ ע"א, וצנזאור מתוק מדבש כרך ג עמ' קל"ה-ר)

מתניתין: תָּנַן בְּמַס' גִּיטִין דף לא ע"ב, אַרְבַּע רוּחוֹת הָעוֹלָם מְנַשְׁבֵּן ד' רוּחוֹת מְנַשְׁבוֹת בְּכָל יוֹם, וְעֵתִיד קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְהִתְעוֹרֵר רוּחַ אֶחָד מִגֵּן עֵדן, לְקַיִים הַגּוֹף בַּתְּחִיית הַמֵּתִים, שְׂיֵהָא פְּלוּל מְאֲרַבַּע רוּחוֹת כְּנֶגֶד הַד' יְסוּדוֹת, הָדָא הוּא דְכָתִיב בַּמֵּתִים שֶׁהַחִיָּה יִחְזַקֵּאל הַנְּבִיא מְאֲרַבַּע רוּחוֹת בְּאֵי הָרוּחַ וּפְחֵי בְּהַרוּגִים הָאֵלוּ וַיְחִיו, וּמִפְרֵשׁ בְּאֲרַבַּע לֹא פְתִיב, אֶלָּא מְאֲרַבַּע רוּחוֹת הָעוֹלָם, שְׂיֵהָא רוּחַ אֶחָד פְּלוּל מְאֲרַבַּעְתָּם, וְתֵאנָא אוֹתוּ הָרוּחַ, הוּא רוּחַ הַמּוֹלִיד שִׁיתָן לְאָדָם כַּח הַמּוֹלִיד, הוּא הָרוּחַ הָאוֹכֵל וְשׁוֹתָהּ, וְאִין בֵּין הָעוֹלָם הַזֶּה לַיְמוֹת הַמְּשִׁיחַ אֶלָּא שְׁעֵבוּד מְלָכְיוֹת בְּלָבָד כַּמְחִז"ל בְּמַס' בְּרֻכּוֹת דף לד ע"ב, וְאִין בֵּין הָעוֹלָם הַזֶּה לַתְּחִיית הַמֵּתִים אֶלָּא נְקִיּוֹת מְזוּהַמַּת הַנַּחֵשׁ וְהַשְׁגַּת יְדִיעָה בְּהַשְׁגַּת אֲלֻקוֹת, רַב נַחְמָן אָמַר וְאֲרִיכוֹת יָמִים שְׁצַדִּיקִים שְׁעֵתִידִים לְקוֹם בַּתְּחִיית הַמֵּתִים יֵאָרְכוּ יָמִים וְלֹא יָמוֹתוּ עוֹד, אָמַר רַב יוֹסֵף, וְכִי יָמוֹת הַמְּשִׁיחַ וְתְחִיית הַמֵּתִים לָאו חַד הוּא וְכִי לֹא יֵהִיוּ בְּזִמְנָא אֶחָד, אָמַר לִיה, לָא, דְתַנָּן בֵּין בֵּית הַמִּקְדָּשׁ קוֹדֵם לְקַבּוּץ גְּלִיּוֹת, קַבּוּץ גְּלִיּוֹת קוֹדֵם לַתְּחִיית

גְּלוֹת קוֹדֶם לְתַחִיית הַמֵּתִים, וְתַחִיית הַמֵּתִים הוּא אַחֲרוֹן שְׁפָכְלָם, מִנְּא לֶן דְּכְתִיב (תהלים קמ"ב) בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם יְהו"ה, נִדְּחֵי יִשְׂרָאֵל יִכְנָס, הָרוּפָא לְשִׁבּוּרֵי לֵב וּמַחְבֵּשׁ לְעַצְבוֹתָם, זֶה הִיא תַחִיית הַמֵּתִים, שְׁהִיא הָרְפוּאָה לְשִׁבּוּרֵי לֵב עַל מַתִּיהֶם, בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם תַּחֲלָה, וְאַחֲרָיו נִדְּחֵי יִשְׂרָאֵל יִכְנָס, וְהָרוּפָא לְשִׁבּוּרֵי לֵב אַחֲרוֹן עַל הַכֹּל.

תֵּנן אַרְבָּעִים שָׁנָה קוֹדֶם הַקְּבוּץ גְּלוֹת לְתַחִיית הַמֵּתִים, כְּדָאמְרִינן וַיְהִי יִצְחָק בֶּן אַרְבָּעִים שָׁנָה, הָאֵי אַרְבָּעִים שָׁנָה מֵאֵי עֲבִידְתֵּיהּוּ, אָמַר רַב כְּהֵנָּא אָמַר רַבִּי בְרוּקָא, מִקְּבוּץ גְּלוֹת עַד תַּחִיית הַמֵּתִים כְּמָה צְרוֹת כְּמָה מְלַחְמוֹת יִתְעוֹרְרוּ עַל יִשְׂרָאֵל, וְאַשְׁרֵי הַנְּמַלְט מֵהֶם, דְּכְתִיב (דף קלט ע"ב) (דניאל י"א) וּבָעֵת הַהִיא יִמְלֹט עִמָּךְ כָּל הַנְּמַצָּא כְּתוּב בְּסִפְרֵי רַבִּי יְהוּדָה אָמַר מֵהֶכָּא, יִתְבָּרְרוּ וַיִּתְלַבְּנוּ וַיִּצְרְפוּ רַבִּים. רַבִּי יִצְחָק אָמַר מֵהֶכָּא (זכריה י"ט) וַצְרַפְתִּים כְּצִרוֹף אֶת הַכֶּסֶף וּבַחֲנַתִּים כְּבַחוֹן אֶת הַזָּהָב. וּבְאוֹתָם הַיָּמִים יִהְיוּ יָמִים אֲשֶׁר יֹאמְרוּ אֵין לִי בָהֶם חֲפִץ, וּמַשְׁעָה שְׁיַעֲבֹרוּ הַצְרוֹת עַד תַּחִיית הַמֵּתִים אַרְבָּעִים שָׁנָה. רַב הוּנָא אָמַר, תָּא

מתוק מדבש

הַמֵּתִים הָרִי שֵׁישׁ בּוּז סַדֵּר וּקְדִימָה, וְתַחִיית הַמֵּתִים הוּא אַחֲרוֹן שְׁפָכְלָם, מִנְּא לֶן, דְּכְתִיב בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם ה', נִדְּחֵי יִשְׂרָאֵל יִכְנָס, הָרוּפָא לְשִׁבּוּרֵי לֵב וּמַחְבֵּשׁ לְעַצְבוֹתָם, זֶה הִיא תַחִיית הַמֵּתִים, שְׁהִיא הָרְפוּאָה לְשִׁבּוּרֵי לֵב עַל מַתִּיהֶם, וּמִפְרֵשׁ בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם תַּחֲלָה הֵינּוּ בְּנֵין בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְאַחֲרָיו נִדְּחֵי יִשְׂרָאֵל יִכְנָס הֵינּוּ קְבוּץ גְּלוֹת, וְהָרוּפָא לְשִׁבּוּרֵי לֵב הֵינּוּ תַחִיית הַמֵּתִים, הִיא אַחֲרוֹן עַל הַכֹּל. (מִפְרָשִׁים)

תֵּנן אַרְבָּעִים שָׁנָה קוֹדֶם הַקְּבוּץ גְּלוֹת לְתַחִיית הַמֵּתִים, כְּדָאמְרִינן שְׁנַרְמֵז בַּמָּה שְׁכַתוּב וַיְהִי יִצְחָק בֶּן אַרְבָּעִים שָׁנָה, הָאֵי אַרְבָּעִים שָׁנָה מֵאֵי עֲבִידְתֵּיהּוּ מַה יְהִיה בְּאוֹתָם הָאַרְבָּעִים שָׁנָה, אָמַר רַב כְּהֵנָּא אָמַר רַבִּי בְרוּקָא, מִקְּבוּץ גְּלוֹת עַד תַּחִיית הַמֵּתִים כְּמָה צְרוֹת כְּמָה מְלַחְמוֹת יִתְעוֹרְרוּ עַל יִשְׂרָאֵל, וְאַשְׁרֵי הַנְּמַלְט מֵהֶם, דְּכְתִיב וּבָעֵת הַהִיא כֹּאשֶׁר יִתְעוֹרְרוּ צְרוֹת עַל יִשְׂרָאֵל, יִמְלֹט עִמָּךְ כָּל הַנְּמַצָּא כְּתוּב בְּסִפְרֵי פִירוּשׁ הַצְּדִיקִים וִירָאִי ה' שְׁנֹאמַר בְּהֶם וַיִּכְתַּב בְּסִפְרֵי זְכוּרֹן לְפָנָיו לִירָאִי ה' וּלְחוּשְׁבֵי שְׁמוֹ, הֵם יִמְלֹטוּ מִן הַצְרוֹת, רַבִּי יְהוּדָה אָמַר מֵהֶכָּא מִקְּבוּץ גְּלוֹת, יִתְבָּרְרוּ וַיִּתְלַבְּנוּ וַיִּצְרְפוּ רַבִּים עַל יְדֵי הַצְרוֹת, רַבִּי יִצְחָק אָמַר מֵהֶכָּא רֹאִיה לִזְה מִדְּכְתִיב עַל לַעֲתִיד לְבָא, וְהַבְּאִתִּי אֶת הַשְּׁלִישִׁית כֹּאשֶׁר, פִּירוּשׁ שְׁהֶם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וַצְרַפְתִּים לְהַסִּיר מֵהֶם הַסִּיגִים כְּצִרוֹף אֶת הַכֶּסֶף כְּמוֹ שְׁמִצְרָפִים אֶת הַכֶּסֶף, וּבַחֲנַתִּים כְּבַחוֹן אֶת הַזָּהָב רְצָה לֹאמַר אֲבִיא עֲלֵיהֶם צְרוֹת לְכֹלֹת מֵהֶם הַפּוֹשְׁעִים וְהַמּוֹרְדִים, וּבְאוֹתָם הַיָּמִים, יִהְיוּ יָמִים

חֲזִי (יהושע ה ו) פִּי אַרְבַּעִים שָׁנָה הִלְכוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר וְגו', אֲשֶׁר לֹא שָׁמְעוּ בְּקוֹל יְהוָה, כִּהְיָי גִּוְנָא (גופא) הֲכָא, אָמַר רַב יוֹסֵף כָּל אֵלֶיךָ חַד מְלָה אָמְרוּ, וְלִסוּף אַרְבַּעִים שָׁנָה שֶׁהֲצֵרוֹת יַעֲבְרוּ וְהִרְשָׁעִים יִכְלוּ, יִחִיו הַמֵּתִים שׁוֹכְנֵי עֶפְרָי, מֵאֵי טַעְמָא, מִשּׁוּם דְּכֹתִיב (נחום א ט) לֹא תִקּוּם פְּעַמִּים צָרָה, וְדִי לָהֶם בְּמָה שֶׁעָבְרוּ, וּמִזְמַן תְּחִיית הַמֵּתִים יִתְיַשֵּׁב עֲלֵמָא בְּיָשׁוּבוֹ, הֲדָא הוּא דְכֹתִיב, בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְהוָה אֶחָד וְשִׁמּוֹ אֶחָד.

רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֶרְךָ הָיָה יָתִיב, וְהָיָה קָא מְצַטְעָר בְּנַפְשׁוֹי טָפִי, עָאֵל לְקַמִּיה רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, אָמַר לִיה חִיזוּ נְהִירוּ בּוֹצִינָא דְעֲלָמָא לְמָה חֲשׁוֹכֵן, אָמַר לִיה חִיזוּ וּדְחִילוּ סְגִי עָאֵל בִּי, דְּהָא אָנָּא חָמִי מָה דַּאֲתַעְרוּ חֲבֵרְנָא מְאָרִי מַתְנִיתָא, דְּשָׂאֲרַת עֲלֵייהוּ רוּחַ קְדִישִׁין, וְהָהוּא

מתוק מדבש

אֲשֶׁר יֹאמְרוּ אֵין לִי בָּהֶם חֲפִץ, וּמִשָּׁעָה שִׁיעֲבְרוּ הַצָּרוֹת עַד תְּחִיית הַמֵּתִים אַרְבַּעִים שָׁנָה רָצָה לומר שִׁזְמַן הַצָּרוֹת יִהְיוּ אַרְבַּעִים שָׁנָה, רַב הוֹנָא אָמַר תָּא חֲזִי בָא וְרָאָה פִּי אַרְבַּעִים שָׁנָה הִלְכוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר וְגו', אֲשֶׁר לֹא שָׁמְעוּ בְּקוֹל ה', כִּהְיָי גִּוְנָא הֲכָא כְּמוֹ כֵּן כֵּאֵן יִהְיֶה אַרְבַּעִים שָׁנָה מִקְבוֹץ גְּלוּת עַד תְּחִיית הַמֵּתִים, אָמַר רַב יוֹסֵף, כָּל אֵלֶיךָ חַד מְלָה אָמְרוּ כֹל אֱלוֹ הָאֱמוּרָאִים אָמְרוּ דְבַר אֶחָד שֶׁלִּפְנֵי תְּחִיית הַמֵּתִים יִהְיוּ צָרוֹת אַרְבַּעִים שָׁנָה וַיִּצְרְפוּ אֶת יִשְׂרָאֵל לְנִקּוּתָם וְלִטְהָרָם, וְלִסוּף אַרְבַּעִים שָׁנָה שֶׁהֲצֵרוֹת יַעֲבְרוּ וְהִרְשָׁעִים יִכְלוּ, יִחִיו הַמֵּתִים שׁוֹכְנֵי עֶפְרָי, מֵאֵי טַעְמָא דִּי לְהַצִּירוֹף מ' שָׁנָה, מִשּׁוּם דְּכֹתִיב מָה תַחֲשׁבוּן אֵל ה' כֹּלָה הוּא עוֹשֶׂה, בְּתַמִּיָּה, לֹא תִקּוּם פְּעַמִּים צָרָה, וְדִי לָהֶם בְּמָה שֶׁעָבְרוּ, וּמִזְמַן תְּחִיית הַמֵּתִים יִתְיַשֵּׁב עֲלֵמָא בְּיָשׁוּבוֹ, הֲדָא הוּא דְכֹתִיב בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וְשִׁמּוֹ אֶחָד. (פירוט הפסוקים לפי המלכות)

(מפרשים)

רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֶרְךָ הָיָה יָתִיב רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֶרְךָ הָיָה יוֹשֵׁב, וְהָיָה קָא מְצַטְעָר בְּנַפְשׁוֹי טָפִי וְהָיָה מְצַטְעָר בְּנַפְשׁוֹ מֵאֵד עַל אֲרִיכוֹת הַגְּלוּת, עָאֵל לְקַמִּיה רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ נִכְנַס רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ לִפְנֵיו, אָמַר לִיה חִיזוּ נְהִירוּ דְבוֹצִינָא דְעֲלָמָא לְמָה אֲנַפּוּי חֲשׁוֹכֵן (ה"ג אוה"ל) שָׁאֵל מִמֶּנּוּ מִרְאָה אֹר שֶׁל נֵר הָעוֹלָם לְמָה פְּנִיו חֲשִׁיכוֹת, פִּירוּשׁ עַל מָה אַתָּה מְצַטְעָר כֹּל כֵּךְ, אָמַר לִיה חִיזוּ וּדְחִילוּ סְגִי עָאֵל בִּי אָמַר לוֹ מוֹרָא וּפְחַד גְּדוֹל נִכְנַס בִּי, דְּהָא אָנָּא חָמִי מָה דַּאֲתַעְרוּ חֲבֵרְנָא מְאָרִי מַתְנִיתָא כִּי אֲנִי וְרָאָה מָה שֶׁנִּתְעוֹרְרוּ חֲבֵרֵינוּ בְּעֵלֵי הַמִּשְׁנָה, דְּשָׂאֲרַת עֲלֵייהוּ רוּחַ קְדִישִׁין שֶׁשֶׁרְתָה עֲלֵיהֶם רוּחַ הַקּוֹדֵשׁ, וְהָהוּא דַּאֲתַעְרוּ דְּבִשְׁתִּיתָאֵי יְהָ פּוֹרְקָנָא שְׁפִיר וְזֶה שֶׁהֶעִירוּ שְׁבַאלָף הַשָּׂשִׁי

דַּאֲתַעְרוּ דְבִשְׁתִּיתָאֵי יְהֵא פּוֹרְקָנָא שְׁפִיר, אֲבָל אֲנָא חָמֵי אֹרְכָא יְתִירָא
עַל אֵינוֹן דְּיִירֵי עֶפְרָא, דְּבִאֲלָף שְׁתִּיתָאֵי לְזִמְן אַרְבַּע מְאוֹת וּתְמַנְיָא
שְׁנֵין מְנִיָּה, יְהִיֹּ קְיִימִין כֹּף אֲתַעְרוּ כֹּף אֲתַעְרוּ
חֲבִירָנָא עַל פְּסוּקָא דְקָרָא לֹוֹן בְּנֵי ח"ת, ח"ת דִּיתַעְרוֹן לְח"ת שְׁנָה,
וְהֵינֹו דְכְתִיב (ויקרא כה יג) בְּשַׁנַּת הַיּוֹבֵל הַזֹּאת תָּשׁוּבוּ אִישׁ אֶל אַחֻזָּתוֹ,
פְּשִׁישְׁתְּלֵם הַזֵּאת, שֶׁהוּא חֲמֶשֶׁת אֲלָפִים וְאַרְבַּע מְאוֹת וּתְמַנְיָא, תָּשׁוּבוּ
אִישׁ אֶל אַחֻזָּתוֹ, אֶל נִשְׁמָתוֹ שֶׁהִיא אַחֻזָּתוֹ וּנְחַלְתּוּ.

(עוד) אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, לֹא תִקְשִׁי לָךְ הָאֵי, דְּהָא תְּנִינָן שְׁלֹשׁ פְּתוֹת
הֵן, שֶׁל צְדִיקִים גְּמוּרִים וְשֶׁל רְשָׁעִים גְּמוּרִים וְשֶׁל פִּינוּנִים, (דף
קמ ע"א) צְדִיקִים גְּמוּרִים יְקוּמוֹן בְּקִימָה שֶׁל מְתֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, מֵהַיּוֹם
כְּמָה שְׁנָיִם, שֶׁהֵם קוֹדְמִים בְּתַחֲלָה בְּשַׁנַּת הָאַרְבָּעִים שֶׁל קְבוּץ גְּלוּיֹת,

מתוק מדבש

תהיה הגאולה יפה אמרו, אֲבָל אֲנָא חָמֵי אֹרְכָא יְתִירָא עַל אֵינוֹן דְּיִירֵי עֶפְרָא אַבְל
אֵי רוּאָה זִמְן אַרוּךְ יוֹתֵר עַל אוֹתָם שׁוֹכְנֵי עֶפְרָא, רִצָּה לוֹמַר שְׁלֹא מִיד בְּתַחֲלִילַת אֲלָף הַשְּׁשִׁי
תהיה תחיית המתים, אֵלֵא דְּבִאֲלָף שְׁתִּיתָאֵי לְזִמְן אַרְבַּע מְאוֹת וּתְמַנְיָא שְׁנֵין מְנִיָּה
שְׁבֵאלָף הַשְּׁשִׁי לְזִמְן ת"ח שְׁנַיִם, יְהִיֹּ קְיִימִין כֹּף דְּיִירֵי עֶפְרָא בְּקִיּוּמֵיהוֹן יַעֲמְדוּ כֹל
שׁוֹכְנֵי עֶפְרָא בְּקִיּוּמָם, וּבְגִינֵי כֹף אֲתַעְרוּ חֲבִירָנָא עַל פְּסוּקָא וּלְכֹן נִתְעוֹרְרוּ חֲבִירֵינוּ (לעיל)
זוֹהַר גַּדָּף קַנַּג סוּע"א), עַל הַפְּסוּק וַיְדַבֵּר אֵל בְּנֵי חַת דְּקָרָא לֹוֹן בְּנֵי חַת שִׁקְרָא אֶת שׁוֹכְנֵי
עֶפְרָא בְּנֵי חַת, הַטַּעַם כִּי בֵּא לְרַמּוֹז ח"ת, דִּיתַעְרוֹן לְח"ת שְׁנָה שִׁקּוּמוֹ מֵעֶפְרָא בְּשַׁנַּת ת"ח,
וְהֵינֹו דְכְתִיב בְּשַׁנַּת הַיּוֹבֵל הַזֹּאת תָּשׁוּבוּ אִישׁ אֶל אַחֻזָּתוֹ פִּירוּשׁ פְּשִׁישְׁתְּלֵם
הַזֵּאת, שֶׁהוּא חֲמֶשֶׁת אֲלָפִים וְאַרְבַּע מְאוֹת וּתְמַנְיָא, תָּשׁוּבוּ אִישׁ אֶל אַחֻזָּתוֹ
פִּירוּשׁ אֶל נִשְׁמָתוֹ שֶׁהִיא אַחֻזָּתוֹ וּנְחַלְתּוּ שֶׁל הָאָדָם, (כתב בהגהות מהרצ"א וזה לשונו:
שִׁמְעָתִי מִן אֲדוּמִיִּר הַרְבַּ הַמְּגִיד זְצוּק"ל, כִּי הִר"ת מֵהַפְּסוּק הַיּוֹם אִים בִּיקוּלֵי תִשְׁמַעוּ גִימְטְרִיא ח"ת
עכ"ד, וְכַתֵּב עוֹד כִּי הַיְמִים הָרְאוּיִם לְגֵאוּלָּה, כְּשַׁח"ו הַדּוֹר אֵינוֹ רְאוּי לָכֵן, הִנֵּה אוֹתָם הַיְמִים אֵינֵם בְּאִים
עֲדִיין, וְתוֹכֵל לְשַׁפוֹט וְלַהֲבִין שְׁכֵל זְמַנֵּי הַגְּאוּלוֹת אֲשֶׁר אֲמַרו רז"ל בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ, אוֹתוֹ הַזִּמְן עֲדִיין גַּנוּ
וְלֹא בֵּא עֲדִיין). (מִפְרָשִׁים)

אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ לְרַבִּי אֲלֵיעֶזֶר בֶּן עֲזַרְיָה, לֹא תִקְשִׁי לָךְ הָאֵי לֹא יִקְשֶׁה לָךְ זֶה הָאֲרִיכוֹת
זִמְן, דְּהָא תְּנִינָן, שְׁלֹשׁ פְּתוֹת הֵן בַּעַת תְּחִיַּת הַמֵּתִים, שֶׁל צְדִיקִים גְּמוּרִים וְשֶׁל
רְשָׁעִים גְּמוּרִים וְשֶׁל פִּינוּנִים וּמִפְרָשׁ צְדִיקִים גְּמוּרִים יְקוּמוֹן בְּקִימָה שֶׁל מְתֵי
אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם קוֹדְמִין בְּתַחֲלָה מֵהֵם כְּמָה שְׁנָיִם (ה"ג הכ"ל) רִצָּה לוֹמַר שֶׁהֵם
קוֹדְמִים לְקוּם תְּחִילָה בְּשַׁנַּת הָאַרְבָּעִים שֶׁל קְבוּץ גְּלוּיֹת, וְהָאֲחֻזָּנִים כֻּלָּם יְקוּמוּ

והאחרונים כלם לזמן ארבע מאות ושמונה שנה לאֶלֶף השָׁשִׁי פְּדָקָאֲמָרְןָ, מאן יזָּכָה לְהַאי אָרְכָא, מאן יתְקַיִים בְּקִיּוּם דְּתִיּה בִּין הַאי זְמָנָא, וְעַל דָּא אֶצְטַעֲרָנָא בְּנַפְשָׁאֵי.

אָמַר לִיה רַבִּי, הָא תְּנִינָן (בראשית א ג) יְהִי אוֹר, יְהִי רָז, חָזַר וְאָמַר בְּתִשְׁבָּחָה יתְקַדֵּם פְּלָא. אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אֵי לָאו דְּאִמְרַתְּ הֲכִי, אַחְסִימָנָא פּוּמִין לְמַצְפֵי פּוּרְקָנָא כָּל יוֹמָא, דְּכְתִיב (ישעיה לג ו) חֶסֶן יִשְׁוּעוֹת, מָהוּ יִשְׁוּעוֹת, אֵלּוּ הַמַּצְפִּים יִשְׁוּעוֹת בְּכָל יוֹם, מָאֵי הוּא דְּעִתּוּי דְּרַבִּי אֶלְעָזָר, הֵינּוּ דְּכְתִיב (דניאל יב ב) וְרַבִּים מִיִּשְׁנֵי אֲדָמַת עֶפֶר יִקְיָצוּ, מִשְׁמַע דְּכְתִיב מִיִּשְׁנֵי, אֵלּוּ הֵם הַצְּדִיקִים הַנִּקְדָּמִים בְּחֵייהֶם קוּדָם זָה, וְכִמְהָ שָׁנִים הֵם נִקְדָּמִים, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר מְאֵתִים וְעֶשְׂרֵי שָׁנִים, רַבִּי יִצְחָק אוֹמַר רַד"י שָׁנָה, דְּכְתִיב (במדבר כד יט) וַיִּרְדֵּי מִיַּעֲקֹב וְגוֹמַר, יִרְדֵּי שָׁנָה

מתוק מדבש

לתחיה לזמן ארבע מאות ושמונה שנה לאֶלֶף השָׁשִׁי פְּדָקָאֲמָרְןָ. ושוב אמר רבי אליעזר בן עזריה אבל מאן יזָּכָה לְהַאי אָרְכָא מי יזכה לזמן ארוך כזה, דהיינו מאן יתְקַיִים בְּקִיּוּם דְּתִיּה בִּין הַאי זְמָנָא מי יתְקַיִים בקיום דת התורה בזה הזמן, וְעַל דָּא אֶצְטַעֲרָנָא בְּנַפְשָׁאֵי וְעַל זָה הַצְּטַעֲרִיתִי בְּנַפְשִׁי. (מפרשים)

אָמַר לִיה רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ לְרַבִּי אֲלִיעֶזֶר בֶּן עֶזְרִיָּה רַבִּי הָא תְּנִינָן, יְהִי אוֹר גִּימַטְרִיא יְהִי רָז שְׁפִירוּשׁוֹ שְׂאוּר הַגְּאוּלָּה יִהְיֶה בְּסוּד, וְלֹא יִהְיֶה נוֹדַע לְשׁוּם אֲדָם, כִּי מְלִיבָא לְפּוּמָא לֹא גְלִיא, וְאִיךְ אִמְרַת זְמַן מְפּוּרֵשׁ עַל תְּחִיַּת הַמֵּתִים שְׂבוּזָה נֹדַע שְׁזַמַּן הַגְּאוּלָּה הוּא מִי שְׁנָה לְפָנֵי זָה, חָזַר וְאָמַר רַבִּי אֲלִיעֶזֶר בֶּן עֶזְרִיָּה בְּתִשְׁבָּחָה יתְקַדֵּם פְּלָא אִם יַעֲשׂוּ תְּשׁוּבָה יתְקַדֵּם הַכֹּל זְמַן הַגְּאוּלָּה וְזַמַּן תְּחִיַּת הַמֵּתִים, אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ לְרַבִּי אֲלִיעֶזֶר בֶּן עֶזְרִיָּה אֵי לָאו דְּאִמְרַתְּ הֲכִי שְׁעַל יְדֵי תְּשׁוּבָה יתְקַדֵּם הַכֹּל, אַחְסִימָנָא פּוּמִין לְמַצְפֵי פּוּרְקָנָא כָּל יוֹמָא הֵינּוּ סוֹתְמִים פִּיהֶם שֶׁל הַמַּצְפִּים לִישׁוּעָה כֹּל יוֹם, רַצָּה לֹמַר אִם הַגְּאוּלָּה תְּלוּיָה בּוּמָן אִיךְ אֲפֻשֶׁר לִצְפוֹת לִישׁוּעָה כֹּל יוֹם, דְּכְתִיב וְהִיא אֲמוֹנַת עֵתִיךְ חֶסֶן יִשְׁוּעוֹת הַנְּבִיא אוֹמַר לְהַמְצִיפָה לִישׁוּעָה, מָה שֶׁהֲאֲמַנְתָּ בְּהַקְבָּ"ה בְּעֵתִים שֶׁעָבְרוּ עֲלֶיךָ וְצִפִּית לִישׁוּעָה זָה יִהְיֶה לְךָ לְחוּסָן וְלַחֲזוּק, וּמִפְּרֵשׁ מָהוּ יִשְׁוּעוֹת, אֵלּוּ הַמַּצְפִּים יִשְׁוּעוֹת בְּכָל יוֹם. מָאֵי הוּא דְּעִתּוּי דְּרַבִּי אֶלְעָזָר מֵאִין לְמַד רַבִּי אֲלִיעֶזֶר שֶׁהַגְּאוּלָּה תְּלוּיָה בְּתִשְׁבָּחָה, הֵינּוּ דְּכְתִיב וְרַבִּים מִיִּשְׁנֵי אֲדָמַת עֶפֶר יִקְיָצוּ, מִשְׁמַע דְּכְתִיב מִיִּשְׁנֵי שְׁמַמַּע רַק חֵלֶק מֵהִישָׁנִים יִקְיָצוּ, וְהֵינּוּ אֵלּוּ הֵם הַצְּדִיקִים שֶׁשָׁבוּ בְּתִשְׁבָּחָה בְּחֵייהֶם הַנִּקְדָּמִים בְּתִחִיַּתָּם קוּדָם זָה (ה"ג לו"ט) הֵם יִקְדִּימוּ בְּתִחִיַּת הַמֵּתִים קוּדָם שְׂאוּר בְּנֵי אֲדָם, וְכִמְהָ שָׁנִים הֵם נִקְדָּמִים לְקוּם בְּתִחִיָּה, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר, מְאֵתִים וְעֶשְׂרֵי שָׁנִים, רַבִּי יִצְחָק אוֹמַר רַד"י שָׁנָה, דְּכְתִיב וַיִּרְדֵּי מִיַּעֲקֹב וְגוֹמַר בָּא לְרַמּוּזֵי כִי יִרְדֵּי שָׁנָה נִקְדָּמִים

נִקְדָּמִים הַצְדִּיקִים לְשָׂאֵר כָּל אָדָם. רַב נַחְמָן אָמַר, לְפִי הַשִּׁיעוֹר שֶׁנִּבְלָה בְּעֶפֶר, אָמַר לִיָּה רַבִּי יוֹסִי, אִם בֵּן הַרְבֵּה תַּחֲיוֹת הוּוּ, אֲלֵא כָּל הַתַּחֲיוֹת יִהְיוּ בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן, וְהָאֵי דְאַתְמַר בְּחֻזֵּן (דניאל י א) וְאַמַּת הַדְּבָר וְצָבָא גְדוּלָּה.

מתי חוץ לארץ בתחיית המתים

(ה) תָּא חֲזִי בְּהֵוָא זְמַנָּא דְזַמִּין קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַחֲיָאָה מִתְיָא, כָּל אַנּוּן מִתִּין דִּישְׁתַּפְּחוּן לְבָר בְּשָׂאֵר אַרְעִין נוֹכְרָאִין, קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא יִבְרָא לֹוֹן גּוֹפִיָּיהוּ (נ"א יוֹקִים לֹוֹן בְּגוֹפִיָּיהוּ) פְּדָקָא חֲזִי, דְּהָא גְרַמָּא חַד דְּאַשְׁתָּאֵר בִּיָּה בְּבָר נֶשׁ תַּחֲוֹת אַרְעָא, הֵהוּא גְרַמָּא יִתְעַבִּיד כַּחֲמִירָא בְּעִיסָה, וְעַלִּיָּה יִבְנִי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא כָּל גּוֹפָא, וְלֵא יְהִיב לֹוֹן קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא נִשְׁמָתִין אֲלֵא בְּאַרְעָא דִּישְׂרָאֵל, דְּכַתִּיב (יחזקאל לו

מתוק מדבש

הַצְדִּיקִים לְקוּם לְשָׂאֵר כָּל אָדָם, רַב נַחְמָן אָמַר, לְפִי הַשִּׁיעוֹר שֶׁנִּבְלָה בְּעֶפֶר לְפִי מַה שֶׁהַקְדִּים לְבָלוֹת בְּעֶפֶר יִקְדִּים לְקוּם בְּתַחֲיָה, אָמַר לִיָּה רַבִּי יוֹסִי, אִם בֵּן הַרְבֵּה תַּחֲיוֹת הוּוּ כִּי כָּל גּוֹף נִבְלָה בּוֹזֵמֵן אַחֵר, אֲלֵא כָּל הַתַּחֲיוֹת יִהְיוּ בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן בּוֹזֵמֵן אַחֵר וְהָאֵי דְאַתְמַר בְּחֻזֵּן וְזֶה נֹאמַר בְּחֻזֵּן דְּנִיָּאֵל, וְאַמַּת הַדְּבָר וְצָבָא גְדוּלָּה פִּירוּשׁ שִׁיקוּמוֹ צָבָא גְדוּלָּה יַחַד. (מפרכס)

"מתי חוץ לארץ בתחיית המתים" ומבואר בו כי מתי חוץ לארץ יברא גופם במקומם, אבל נשמתם תינתן להם רק בארץ ישראל, אחר שיתגלגלו במחילות ויבואו לארץ ישראל. ומוסיף ומבאר כי מתי דור המבול שפגמו בריתם לא יקומו לעולם.

(מקור המאמר זוהר פרשת נח דף סט ע"א, ונצי"ור מסוק מדבש כרך 3 עמ' קי-קי"א)

תָּא חֲזִי בְּהֵוָא זְמַנָּא דְזַמִּין קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַחֲיָאָה מִתְיָא בַּא וְרַאָה בַּאוּתוֹ הַזְּמַן שְׁעִתִּיד הַקְב"ה לְהַחֲיוֹת הַמֵּתִים, כָּל אַנּוּן מִתִּין דִּישְׁתַּפְּחוּן לְבָר בְּשָׂאֵר אַרְעִין נוֹכְרָאִין כָּל הַמֵּתִים שִׁמְצָאוּ בְּחוּץ לְאַרְץ בְּשָׂאֵר אַרְצוֹת הַגּוֹיִם, קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא יִבְרָא לֹוֹן גּוֹפִיָּיהוּ פְּדָקָא חֲזִי הַקְב"ה יִבְרָא גּוֹפִם כְּרַאוּי בְּמַקוּמָם, דְּהָא גְרַמָּא חַד דְּאַשְׁתָּאֵר בִּיָּה בְּבָר נֶשׁ תַּחֲוֹת אַרְעָא כִּי עֵצִם אַחַד שֶׁנִּשְׂאֵר בְּאֵדָם תַּחַת הָאָרֶץ (שְׂוֹא) שׁוֹרֵשׁ כָּל הָאֵדָם וְכוּלָּל כָּל הָאֲנָשִׁים וְהַגְּדִים כַּעֵין טַפַּח זַרְעוֹ, הֵהוּא גְרַמָּא יִתְעַבִּיד כַּחֲמִירָא בְּעִיסָה זֶה הָעֵצִם יַעֲשֶׂה כְּשֹׂאֵר שְׁבַעֲסָה, וְעַלִּיָּה יִבְנִי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא כָּל גּוֹפָא וְעַלִּיו יִבְנֶה הַקְב"ה אֶת כָּל הַגּוֹף, וְלֵא יְהִיב לֹוֹן קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא נִשְׁמָתִין אֲלֵא

(יב) הנה אני פותח את קברותיכם, והעליתי אתכם מקברותיכם עמי, והבאתי אתכם אל אדמת ישראל, דיתגלגלון תחות ארעא, ולבתר מה פתיב ונתתי רוחי בכם וחיייתם וגו', דהא בארעא דישראל יקבלון נשמתיין כל אנון בני עלמא.

בר אלין דאסתאבו וסאיבו ארעא, דבאלין פתיב וימחו מן הארץ, מן הארץ דייקא, ואף על גב דאקשו ואפליגו קדמאי על דא, וימחו פמה דאת אמר (תהלים סט כט) ימחו מספר חיים, אמר ליה רבי שמעון, ודאי לית לון חולקא בעלמא דאתי, דכתיב וימחו מן הארץ, וכתיב (ישעיה ס כא) לעולם יירשו ארץ, אבל יקומו בדין, ועלייהו פתיב (דניאל יב ב) ורבים מישיגי אדמת עפר יקיצו, אלה לחיי עולם, ואלה לחרפות לדראון עולם, ופלוגתא בהא, אבל פלא פמה דאוקמוה חבריאי.

מתוק מדבש

בארעא דישראל אבל לא יתן להם הקב"ה נשמות אלא בארץ ישראל דכתיב הנה אני פותח את קברותיכם והעליתי אתכם מקברותיכם עמי, והבאתי אתכם אל אדמת ישראל פירוש דיתגלגלון תחות ארעא שיתגלגלו במחילות תחת הארץ במעט חיות שיקבלו מיד בבניית גופם, ולבתר אחר שיגיעו לארץ ישראל מה פתיב, ונתתי רוחי בכם וחיייתם וגו' פירוש דהא בארעא דישראל יקבלון נשמתיין כל אנון בני עלמא כי רק בארץ ישראל יקבלו את הנשמות כל בני העולם, (הטעם שלא יקבלו את הנשמה נחון לארץ וינאו חיים לארץ ישראל, לפי שמחייית המתים צאה לטבר את האדם מן חטא אדם הראשון, ואם הנשמה מכנס צהוף צעודו נחון לארץ מטמא צאור הטמא של ארץ העממים, לכן עשה הקב"ה שימגלגלו הגופים תחת הארץ נמחילות עפר שסם אין אור הטמא שולט ויקבלו נשמתם צארץ ישראל). (רמ"ק ומפרשים) וחזור לענין רשעי דור המבול ואמר שאף שיחיו כל המתים, אבל בר אלין דאסתאבו וסאיבו ארעא חוץ מאלו בני דור המבול שנשמאו בזנות וטמאו את הארץ, דבאלין פתיב וימחו מן הארץ פירוש מן הארץ דייקא שאפילו מתוך הקרקע נמחו, פירוש שאותו העצם שנשאר בכל המתים בתוך הקבר גם הוא נמחה ונאבד לכן לא יקומו בתחיית המתים, ואף על גב דאקשו ואפליגו קדמאי על דא ואף על פי שהקשו ונחלקו התנאים הראשונים על זה (עיין נמס' סנהדרין דף קמ ע"א), ויש מי שסובר שעתידים לחיות כדי לעמוד בדין, אבל אנו סוברים שלא יקומו כלל, וראיה ממה שכתוב וימחו, פמה דאת אמר ימחו מספר חיים שבו נרשמים אלו שיקומו בתחיית המתים אבל אלו ימחו משם כי לא יקומו בתחיית המתים, אמר ליה רבי שמעון, ודאי לית לון חולקא בעלמא דאתי ודאי שאין להם חלק לעולם הבא דכתיב וימחו מן הארץ, וכתיב לעולם יירשו ארץ ויליף גזרה שוה שארץ דכאן היא עולם הבא, אבל יקומו בדין, ועלייהו פתיב ורבים מישיגי אדמת עפר יקיצו, אלה לחיי עולם, ואלה לחרפות לדראון עולם הרי שיהיו כאלו שיקומו להיות לחרפה ולדראון עולם, ופלוגתא בהא ויש מחלוקת בזה, אבל פלא פמה דאוקמוה חבריאי אבל הכל כמו שביארו החברים. (רמ"ק ומפרשים)

שומרי הברית יתקיימו בתחיית המתים

(1) תָּא חֲזִי, שִׁירְתָּא דָּא אֲתֵמַר עַל הָהוּא זְמָנָא, וְעַל זְמָנָא דְאֵתִי בְיוֹמֵי דִיתְעַר מְלֻפָּא מְשִׁיחָא, דְכְתִיב יְמִינָךְ יְהו"ה תְּרַעֵץ אוֹיֵב, רְעֻצָּתָ לָא כְתִיב, אֶלָּא תְרַעֵץ, מַה פְּתִיב בְּקִדְמִיתָא, (איכה א ג) הַשִּׁיב אַחֲזֹר יְמִינוֹ מִפְּנֵי אוֹיֵב בְּהָהוּא זְמָנָא, הִיא תְרַעֵץ אוֹיֵב לְזְמָנָא דְאֵתִי, וְכֹלָא הָכִי הוּא, תְהָרוֹס קְמִיךָ, הָרְסֵת לָא כְתִיב אֶלָּא תְהָרוֹס, תְּשַׁלַּח חֲרוֹנְךָ יֹאכְלֵמוּ פְקֵשׁ, פְּלָא לְזְמָנָא דְאֵתִי.

יְמִינָךְ יְהו"ה נֹאדְרֵי בְּפִחַ בְּזְמָנָא דָּא בְּעֵלְמָא דִּין, יְמִינָךְ יְהו"ה תְּרַעֵץ אוֹיֵב, בְּזְמָנָא דְמְלֻפָּא מְשִׁיחָא, וּבְרוּב גְּאוֹנְךָ תְהָרוֹס קְמִיךָ, לְבִיאת גּוּג וּמְגוּג, תְּשַׁלַּח חֲרוֹנְךָ יֹאכְלֵמוּ פְקֵשׁ, לְתַחֲיִית הַמֵּתִים, דְכְתִיב (דניאל

מתוק מדבש

"שומרי הברית יתקיימו בתחיית המתים" ומבואר בו כי הקמים בזמן תחיית המתים עתידים לומר שירה. ומבאר כי יקומו הצדיקים לחיי עולם והרשעים לחרפות ולדראון עולם, אבל הצדיקים יתקיימו. ומבאר כי אלו הצדיקים שיתקיימו הם הנימולים והשומרים ברייתם, וכן החוטאים ששבו על כך בתשובה.

(מקור המאמר זוהר פרשת נשלת דף נו ע"ג, ונצי"אור מתוק מדבש כרך ה עמ' תל"ח-ת"מ)

תָּא חֲזִי שִׁירְתָּא דָּא אֲתֵמַר עַל הָהוּא זְמָנָא בַּא וְרֵאָה כִּי שִׁירָה זֹו נֹאמְרָה עַל זְמַן שֶׁל קְרִיעַת יָם סוּף, וְעַל זְמָנָא דְאֵתִי בְיוֹמֵי דִיתְעַר מְלֻפָּא מְשִׁיחָא וְעַל לְעִתִּיד לְבַא בְיוֹם שִׁתְעוֹרוֹר מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ, דְכְתִיב יְמִינָךְ יְהו"ה תְּרַעֵץ אוֹיֵב וְרֵאָה לְדַבֵּר כִּי רְעֻצָּתָ לְשׁוֹן עֵבֶר לָא כְתִיב, אֶלָּא תְרַעֵץ שְׁהוּא לְשׁוֹן עֵתִיד לְהוֹרוֹת עַל זְמַנוֹ שֶׁל מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ. מַה פְּתִיב בְּקִדְמִיתָא מַה כְּתוּב בְּתַחֲלִילָה בְעַת חוֹרְבַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, הַשִּׁיב אַחֲזֹר יְמִינוֹ מִפְּנֵי אוֹיֵב בְּהָהוּא זְמָנָא כִּי בְזַמַּן הָהוּא לֹא לַחַם עֲמָהֶם וְלֹא רַעַץ אוֹתָם, אֲבָל הִיא תְרַעֵץ אוֹיֵב לְזְמָנָא דְאֵתִי אוֹתָהּ הַיָּמִין שְׁתַּחֲלִילָה הַשִּׁיב אַחֲזֹר הִיא תְרַעֵץ אוֹיֵב לְעִתִּיד לְבַא, וְכֹלָא הָכִי הוּא וְכֹל הַשִּׁירָה הִיא כִּךְ שְׁנֹאמְרָה עַל זְמַן קְרִיעַת יָם סוּף וְעַל זְמַנוֹ שֶׁל מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ, כִּי כְּתוּב תְהָרוֹס קְמִיךָ, הָרְסֵת לָא כְתִיב אֶלָּא תְהָרוֹס, וְכֵן תְּשַׁלַּח חֲרוֹנְךָ יֹאכְלֵמוּ פְקֵשׁ, פְּלָא לְזְמָנָא דְאֵתִי הַכֹּל רְמוּז גַּם עַל לְעִתִּיד לְבַא.

ומפרש יְמִינָךְ יְהו"ה נֹאדְרֵי בְּפִחַ, בְּזְמָנָא דָּא בְּעֵלְמָא דִּין בְּזַמַּן קְרִיעַת יָם סוּף, יְמִינָךְ יְהו"ה תְּרַעֵץ אוֹיֵב, בְּזְמָנָא דְמְלֻפָּא מְשִׁיחָא בְּזַמַּנוֹ שֶׁל מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ, וּבְרוּב גְּאוֹנְךָ תְהָרוֹס קְמִיךָ, לְבִיאת גּוּג וּמְגוּג זֶה נֹאמַר עַל הַזְּמַן שֶׁל מִלְחַמַת גּוּג וּמְגוּג, תְּשַׁלַּח חֲרוֹנְךָ יֹאכְלֵמוּ פְקֵשׁ, לְתַחֲיִית הַמֵּתִים זֶה נֹאמַר עַל הַזְּמַן שֶׁל תַּחֲיִית

סֵפֶר שומרי הברית יתקיימו בתחיית המתים הַזֶּהֶר לַג

יב ב) וְרַבִּים מִיִּשְׁנֵי אֲדַמַּת עֶפֶר יִקְיָצוּ, אֵלֶּה לְחַיֵּי עוֹלָם וְאֵלֶּה לְחַרְפוֹת לְדָרְאוֹן עוֹלָם.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, זָכָאִין אֵינּוֹן דִּישְׁתַּאֲרוֹן בְּעֶלְמָא בְּהַהוּא זְמַנָּא, וּמֵאֵן אֵינּוֹן, תָּא חֲזִי לָא יִשְׁתַּאֲר מִבְּנֵי עֶלְמָא בַר אֵינּוֹן גְּזִירִין, דְּקִבִּילוּ אֶת קַיִמָּא קִדִּישָׁא וְעָאלוּ בְּקַיִמָּא קִדִּישָׁא, בְּאֵינּוֹן תְּרִין חוּלְקִין כְּמָה דְּאוּקִימָנָא, וְהוּא נְטִיר לִיה לְהַהוּא קָנִים, וְלֹא עֵיילִיה בְּאַתֵּר דְּלֹא אֲצֻטְרִיף, אֲלִין אֵינּוֹן דִּישְׁתַּאֲרוֹן וַיִּכְתְּבוּן לְחַיֵּי עֶלְמָא.

מְנַלְן, דְּכְתִיב (ישעיהו ד ג) וְהָיָה הַנְּשֹׂאֵר בְּצִיּוֹן וְהַנּוֹתָר בִּירוּשָׁלַם קְדוֹשׁ יֹאמֵר לוֹ כָּל הַכְּתוּב לְחַיִּים בִּירוּשָׁלַם, מִשְׁמַע הַנְּשֹׂאֵר בְּצִיּוֹן וְהַנּוֹתָר בִּירוּשָׁלַם, דְּכָל מֵאֵן דְּאֲתַגְזֹר, בְּאֲלִין תְּרִין דְּרַגִּין עָאל, וְאֵי

מתוק מדבש

המתים דְּכְתִיב וְרַבִּים מִיִּשְׁנֵי אֲדַמַּת עֶפֶר יִקְיָצוּ הַרְבֵּה מִן הַמֵּתִים יַעֲמְדוּ בְּתַחִיהָ, אֵלֶּה לְחַיֵּי עוֹלָם חֵלֶק מֵהֶם יִקְיָצוּ לְחַיּוֹת חַיִּים נְעִימִים עַד עוֹלָם, וְהֵם הַצְּדִיקִים שְׁבָהֶם, וְאֵלֶּה לְחַרְפוֹת לְדָרְאוֹן עוֹלָם וְחֵלֶק מֵהֶם יִקְיָצוּ לְסִבּוּל חֶרְפָּה וּבִזְיוֹן מִתְּמִיד עַד עוֹלָם, וְהֵם הַרְשָׁעִים שְׁבָהֶם, וְעֵלֵיהֶם נֹאמַר תִּשְׁלַח חֲרוֹנְךָ יֹאכְלֵמוּ כִּקְשׁ. (מלודות)

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, זָכָאִין אֵינּוֹן דִּישְׁתַּאֲרוֹן בְּעֶלְמָא בְּהַהוּא זְמַנָּא אֲשֶׁרִי לֹאלוּ שִׁישְׁאָרוּ בְּעוֹלָם בְּזִמְנָן שֶׁל תַּחִיית הַמֵּתִים, וּמֵאֵן אֵינּוֹן וּמֵי הֵם אֵלּוּ שִׁישְׁאָרוּ אַז, וְאֵמַר תָּא חֲזִי לָא יִשְׁתַּאֲר מִבְּנֵי עֶלְמָא בַר אֵינּוֹן גְּזִירִין בֵּא וְרֵאָה שְׁלֹא יִשְׁאָרוּ מִבְּנֵי הָעוֹלָם רַק אֵלּוּ שְׁנִימוּלִים, דְּקִבִּילוּ אֶת קַיִמָּא קִדִּישָׁא וְעָאלוּ בְּקַיִמָּא קִדִּישָׁא בְּאֵינּוֹן תְּרִין חוּלְקִין כְּמָה דְּאוּקִימָנָא וְקִבְלוּ אֶת בְּרִית קוּדֶשׁ וּנְכַנְסוּ בְּבְרִית קוּדֶשׁ בְּשְׁנֵי חֻלְקִים בְּמִילָה וּפְרִיעָה, כְּמוֹ שֶׁפִּירְשְׁנוּ בְּזֶהָר בְּסוּף פֶּרֶשֶׁת לך לך, וְהוּא נְטִיר לִיה לְהַהוּא קָנִים וְלֹא עֵיילִיה בְּאַתֵּר דְּלֹא אֲצֻטְרִיף וְהוּא שִׁמְרֵן אֶת בְּרִית קוּדֶשׁ וְלֹא הִכְנִיסוּ בְּמִקּוּם שְׁאֵינוּ רְאוּיִי, דְּהֵינּוּ שְׁלֹא טַמְאוּ וּפְגַמּוּ בְּאִיסוּרֵי עֲרִיּוֹת, (כִּי עַל יְדֵי זֶה נִמְשַׁכְתָּ עֲרַלְתּוֹ וְהָרִי הוּא כְּאֵילוֹ לֹא נִימּוּל, וְאֵל יַעֲלֶה עַל הַדַּעַת שֶׁאֵם חֲטָא שְׁאִין לוֹ תִּקְנָה ח"ו, אֵלֹא תִּשׁוּבָה וְדֹאֵי מִטְהַר אֹתוֹ), אֲלִין אֵינּוֹן דִּישְׁתַּאֲרוֹן וַיִּכְתְּבוּן לְחַיֵּי עֶלְמָא אֵלּוּ הֵם שִׁישְׁאָרוּ וִיכְתְּבוּ לְחַיֵּי עוֹלָם.

וְאֵמַר מְנַלְן מֵאֵין לָנוּ זֶה, דְּכְתִיב וְהָיָה הַנְּשֹׂאֵר בְּתַחִיית הַמֵּתִים, יִשֵּׁב בְּצִיּוֹן, וְכֵן וְהַנּוֹתָר מֵהֶם יִשְׁכּוֹן בִּירוּשָׁלַם, קְדוֹשׁ יֹאמֵר לוֹ עַל כָּל הַנְּשֹׂאֵר יֹאמֵר עֲלָיו שְׁהוּא קְדוֹשׁ, כָּל הַכְּתוּב לְחַיִּים בִּירוּשָׁלַם כֹּל מִי שְׁכָתוּב בְּסִפְרֵי הַלְוִיּוֹת חֵי בְּעוֹלָם הַנְּצַחִי יִשְׁכּוֹן בִּירוּשָׁלַם, מִשְׁמַע מִמָּה דְּכְתִיב הַנְּשֹׂאֵר בְּצִיּוֹן וְהַנּוֹתָר בִּירוּשָׁלַם כִּי לֵינּוּ הֵיא סוּד הַיִּסּוּד וִירוּשָׁלַם הֵיא סוּד הַמַּלְכוּת, דְּכָל מֵאֵן דְּאֲתַגְזֹר בְּאֲלִין תְּרִין דְּרַגִּין עָאל שְׁהָרִי כֹל מִי שְׁנִימוּל וּנְפָרַע וּנְכַנְס בְּאֵלּוּ הַשְּׁתֵי מִדְּרָגוֹת, וְאֵי נְטִיר לְהַהוּא קָנִים בְּדַקָּא חֲזִי

נָטִיר לְהֵהוּא קָיִים פְּדָקָא חָזִי וַיִּזְדָּהָר בֵּיהּ, עֲלִיָּה פְתִיב הַנְּשָׂאָר בְּצִיּוֹן
 וְהַנּוֹתָר בִּירוּשָׁלַם, אֲלִין יִשְׁתַּאֲרוֹן בְּהֵהוּא זְמַנָּא, וּבָהּוּ זְמִין קְדָשָׁא בְּרִין
 הוּא לְחֻדְתָּא עֲלָמָא, וּלְמַחְדֵי בָּהּוּ, עַל הֵהוּא זְמַנָּא פְתִיב, (תהלים קד לא)
 יְהִי כְבוֹד יְהו"ה לְעוֹלָם יִשְׁמַח יְהו"ה בְּמַעֲשָׂיו.

מתוק מדבש

וַיִּזְדָּהָר בֵּיהּ ואם שמר לברית הזה כראוי והיה נזהר בו שלא לפגמו עֲלִיָּה פְתִיב הַנְּשָׂאָר
 בְּצִיּוֹן וְהַנּוֹתָר בִּירוּשָׁלַם ואמר לשון נשאר ונותר, כלומר שמל ונשאר במילתו וטהרתו
 שלא טמאו ולא קלקלו, אֲלִין יִשְׁתַּאֲרוֹן בְּהֵהוּא זְמַנָּא אלו ישארו בזמן ההוא של תחיית
 המתים, וּבָהּוּ זְמִין קְדָשָׁא בְּרִין הוּא לְחֻדְתָּא עֲלָמָא וּלְמַחְדֵי בָּהּוּ ובהם עתיד הקב"ה
 לחדש את העולם ולשמוח עמהם, עַל הֵהוּא זְמַנָּא פְתִיב על אותו הזמן כתוב יְהִי כְבוֹד
 יְהו"ה לְעוֹלָם כי אז כבודו יתמיד כל ימי עולם, ואז יִשְׁמַח יְהו"ה בְּמַעֲשָׂיו דהיינו
 באלו הצדיקים ששמרו את בריתם.

העוסקים בתורה בתחיית המתים

(1) רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח וְאָמַר, (הושע יד י) פִּי יִשְׂרָאֵל דִּרְכֵי יְהוָה וְגו', כָּל אֲרָחוּי דְקִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא כְּלָהוּ יִשְׂרָאֵל וְאֲרָחוּי קְשׁוּט, וּבְנֵי עֲלָמָא לָא יִדְעִין, וְלֹא מְשַׁגְּיחִין עַל מַה אֵינּוֹן קְיַיְמִין, וְעַל דָּא וְצַדִּיקִים יִלְכוּ בָּם, בְּגִין דְּאֵינּוֹן יִדְעִין אֲרָחוּי דְקִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא וּמְשַׁתְּדְּלֵי בְּאוּרֵייתָא, דְּכָל מָאן דְּאֲשַׁתְּדַּל בְּאוּרֵייתָא אִיהוּ יִדַע וְאֲזִיל בְּהוּ, דְּלֹא סָטִי לִימִינָא וְלִשְׁמַאלָא, וּפּוֹשְׁעִים יִפְשְׁלוּ בָּם, אֲלִין אֵינּוֹן חֵיִיבִין דְּלֹא מְשַׁתְּדְּלֵי בְּאוּרֵייתָא, וְלֹא מְסַתְּפְלִין בְּאֲרָחוּי דְקִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, וְלֹא

מתוק מדבש

"העוסקים בתורה יתקיימו בתחיית המתים" ומבואר בו כי העוסקים בתורה ומקיימים מצוותיה, הנה אחר פטירתם הם עולים בדרכים ישרים, ונשמתם נכללת בקדוֹן אצל השכינה. וזכות תורתם שומרת עליהם בקבר ובעולם הבא, והיא מליץ זכות להם לקום תחילה בזמן תחיית המתים, וגופם יתקיים לעולם. ומסיק רבי שמעון כי על ידי לימוד התורה זוכה האדם ללבוש רוחני והוא המגן עליו והוא המליץ בעדו תמיד.

(מקור המאמר זוהר פרשת וישלח דף קעה ע"ב - קעו ע"א, ונציאור מתוך מדגש כרך ג עמ' תרל-תרז)

רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח וְאָמַר לפרש מה שכתוב פִּי יִשְׂרָאֵל דִּרְכֵי יְהוָה וְצַדִּיקִים יִלְכוּ בָּם וּפּוֹשְׁעִים יִכְשְׁלוּ בָּם, וּמִקְדִּים וְאָמַר כִּי כָּל אֲרָחוּי דְקִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא כְּלָהוּ יִשְׂרָאֵל וְאֲרָחוּי קְשׁוּט שְׁכַל דְּרַכְיוֹ שֶׁל הַקְּב"ה הֵם יִשְׂרָאֵל וּדְרַכְיוֹ אִמְתָּא, רְצָה לומר כִּי לַפְעָמִים יִמְצָא אָדָם חֲסִיד וְקָדוֹשׁ וְהוּא מְדוּכָא בִּיסוּרִים רַח"ל וְמִי שְׂרׁוּאָהוּ בַכֶּךְ יִכּוֹל לְקַרְוֵא תַגְר לַפְנֵי הַקְּב"ה, וְלֹא יוֹדַע שְׁכַל הַדִּינִים הַבָּאִים עַל הָאָדָם הַכֹּל בְּצַדֵּק וּבִיּוֹשֵׁר, וּבְנֵי עֲלָמָא לָא יִדְעִין וּבְנֵי הָעוֹלָם אֵינֵם יוֹדְעִים זֹאת וְלִכְךָ הֵם מֵתְרַעְמִים, וְלֹא מְשַׁגְּיחִין עַל מַה אֵינּוֹן קְיַיְמִין וְגַם לֹא מְשַׁגְּיחִים עַל מַה הֵם קְיַיְמִים, רְצָה לומר שֶׁלֹא מֵתְבוֹנְנִים כִּי הֵם חַיִּים וְקַיְיִמִים רַק עַל חֲסִדּוֹ יִתְבַּרַךְ וְאֵינֵם זֹכִים כֹּל מִצַּד מַעֲשֵׂיהֶם, וְאִילוּ הָיוּ יוֹדְעִים זֹאת לֹא הָיוּ מֵתְרַעְמִים עַל הַנְּהַגְתּוֹ יִתְבַּרַךְ, וְעַל דָּא וְצַדִּיקִים יִלְכוּ בָּם פִּירוּשׁ בְּגִין דְּאֵינּוֹן יִדְעִין אֲרָחוּי דְקִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לְפִי שְׁהֵם יוֹדְעִים דְּרַכּוֹ שֶׁל הַקְּב"ה שְׁהֵם אִמְתָּא, וְכֵן אַחַד סוֹבֵל עֲבוּר עוֹנוֹתָיו, וְיִסּוּרֵי הַצַּדִּיקִים הֵם תִּיקוֹן הַשְּׂכִינָה, וּמְשַׁתְּדְּלֵי בְּאוּרֵייתָא לְכֹן הֵם עוֹסְקִים בְּתוֹרָה שִׂידְעוּ בְּאִיזוֹ דֶּרֶךְ לִלְכַת, דְּכָל מָאן דְּאֲשַׁתְּדַּל בְּאוּרֵייתָא אִיהוּ יִדַע וְאֲזִיל בְּהוּ דְּלֹא סָטִי לִימִינָא וְלִשְׁמַאלָא שְׁכַל מִי שְׂעוֹסֵק בְּתוֹרָה הוּא יוֹדַע דְּרַכֵּי ה' וְהוֹלֵךְ בְּהֵם וְאֵינּוֹן נוֹטָה לִימִין אוֹ לִשְׁמַאל. וּפּוֹשְׁעִים יִפְשְׁלוּ בָּם, אֲלִין אֵינּוֹן חֵיִיבִין דְּלֹא מְשַׁתְּדְּלֵי בְּאוּרֵייתָא וְלֹא מְסַתְּפְלִין בְּאֲרָחוּי דְקִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אִלוּ הֵם הִרְשָׁעִים שְׂאִינֵם עוֹסְקִים בְּתוֹרָה וְאֵינֵם מְסַתְּכִלִים בְּדְרַכֵּי הַקְּב"ה, וְלֹא יִדְעִין לְאֵן אֲרָחוּי אֲזִלִּין

יְדַעִין לְאֵן אֹרְחֵי אֲזֵלִין, וּבְגִין דְּלֹא יְדַעִי לְאַסְתְּפְּלָא, וְלֹא מִשְׁתַּדְּלֵי
בְּאוֹרֵייתָא, אֵינּוֹן פְּשָׁלִי בְּהוּ בְּאֵינּוֹן אֲרַחֲוֵי בְּהַאי עֲלָמָא וּבְעֲלָמָא דְּאֲתִי.
תָּא חֲזִי כָּל בְּר נָש דְּאַשְׁתַּדַּל בְּאוֹרֵייתָא, כַּד נְפִיק מֵהַאי עֲלָמָא, נִשְׁמַתִּיה
סְלָקָא בְּאֵינּוֹן אֲרַחֲוֵי וּשְׁבִילִין (דְּאֵינּוֹן בְּאוֹרֵייתָא) דְּאוֹרֵייתָא, וְאֵינּוֹן
אֲרַחֲוֵי וּשְׁבִילִין דְּאוֹרֵייתָא יְדִיעֵן אֵינּוֹן, וְאֵינּוֹן יְדִיעֵן אֲרַחֲוֵי דְּאוֹרֵייתָא
בְּהַאי עֲלָמָא, יַהֲכֹון בְּהוּ בְּהַהוּא עֲלָמָא כַּד יִפְקֹון מֵהַאי עֲלָמָא, וְאִי
לֹא אִשְׁתַּדְּלוּ בְּאוֹרֵייתָא בְּהַאי עֲלָמָא, וְלֹא יְדַעִין אֲרַחֲוֵי וּשְׁבִילִין, כַּד
יִפְקֹון מֵהַאי עֲלָמָא לֹא יִנְדַעִון לְמִיהָךְ בְּאֵינּוֹן אֲרַחֲוֵי וּשְׁבִילִין וְכִשְׁלִין
בְּהוּ, כַּדִּין יְהֵךְ בְּאֲרַחֲוֵי אַחֲרָנִין דְּלֹאוּ אֵינּוֹן אֲרַחֲוֵי דְּאוֹרֵייתָא, וְיִתְעַרְוּ
לִיה בְּכַמָּה דִּינִין וְאִתְעַנְשׁ בְּהוּ.

מתוק מדבש

ואינם יודעים לאיזו דרך הם הולכים, ובגין דלֹא יְדַעִי לְאַסְתְּפְּלָא וְלֹא מִשְׁתַּדְּלֵי
בְּאוֹרֵייתָא ובשביל שאינם יודעים להסתכל לפי שאינם עוסקים בתורה, אֵינּוֹן פְּשָׁלִי בְּהוּ
בְּאֵינּוֹן אֲרַחֲוֵי בְּהַאי עֲלָמָא וּבְעֲלָמָא דְּאֲתִי הם נכשלים באותם הדרכים בעולם הזה
ובעולם הבא כדמפרש ואזיל. (רא"ג ומפרשים)

תָּא חֲזִי כָּל בְּר נָש דְּאַשְׁתַּדַּל בְּאוֹרֵייתָא בא וראה כל אדם העוסק בתורה בעולם הזה,
כַּד נְפִיק מֵהַאי עֲלָמָא נִשְׁמַתִּיה סְלָקָא בְּאֵינּוֹן אֲרַחֲוֵי וּשְׁבִילִין דְּאוֹרֵייתָא
כשיוצא מזה העולם נשמתו עולה באותם הדרכים והשבילים של התורה, וְאֵינּוֹן אֲרַחֲוֵי
וּשְׁבִילִין דְּאוֹרֵייתָא יְדִיעֵן אֵינּוֹן ואלו הדרכים והשבילים של התורה הם ידועים, רצה לומר
הם מפורסמים ללומדי סתרי תורה, שכל מעשה הנמנע שְׁעוּסִים צְעוּסִים הזה מזכרים נלוּטִין
קדישין שהם המיין נוקצין ומעלים אותם אל המלכות, וְאֵינּוֹן יְדִיעֵן אֲרַחֲוֵי דְּאוֹרֵייתָא
בְּהַאי עֲלָמָא ואלו שידועים דרכי התורה בעולם הזה, יַהֲכֹון בְּהוּ בְּהַהוּא עֲלָמָא כַּד יִפְקֹון
מֵהַאי עֲלָמָא יִלְכוּ בהם בעולם הבא כשיצאו ויפטרו מזה העולם, רַחֵם לומר כי כשמעלים
את מיין נוקצין אל המלכות, הם נעשים דרכים ושבילים שימלכשו צהם המיין דוכרין, וכשיוֹלֵא
מזה העולם עולה ומסתלק צֹאוֹתם הדרכים, ועולה נשמתו למיין נוקצין אל המלכות. וְאִי לֹא
אִשְׁתַּדְּלוּ בְּאוֹרֵייתָא בְּהַאי עֲלָמָא וְלֹא יְדַעִין אֲרַחֲוֵי וּשְׁבִילִין ואם לא עוסקים בתורה
בזה העולם ואינם יודעים דרכיה ושביליה, כַּד יִפְקֹון מֵהַאי עֲלָמָא לֹא יִנְדַעִון לְמִיהָךְ
בְּאֵינּוֹן אֲרַחֲוֵי וּשְׁבִילִין וְכִשְׁלִין בְּהוּ כשיצאו ויפטרו מזה העולם לא ידעו ללכת באותם
הדרכים והשבילים וכשלו בהם, רצה לומר כי מאחר שלא למדו תורה ולא עשו מצות לֹא
העלו מיין נוקצין, לכן אין להם דרכים ושבילים ללכת נשמתם בהם כשיוצאת מן העולם,
כַּדִּין יְהֵךְ בְּאֲרַחֲוֵי אַחֲרָנִין דְּלֹאוּ אֵינּוֹן אֲרַחֲוֵי דְּאוֹרֵייתָא ואז ילכו בדרכים אחרים שאינם
דרכי התורה אלא אורחות עקלקלות שנעשו ממעשיו הרעים, וְיִתְעַרְוּ לִיה בְּכַמָּה דִּינִין
וְאִתְעַנְשׁ בְּהוּ ויתעוררו עליו בכמה דינים אשר יענש בהם. (רא"ג ומפרשים)

וּמֵאֵן דְּאִשְׁתְּדַל בְּאוּרֵייתָא, מַה פְּתִיב (משלי ו כב) בְּשִׁכְבְּךָ תִּשְׁמַר עָלֶיךָ, וְהַקִּיצוֹת הִיא תְּשִׁיחָךְ, בְּשִׁכְבְּךָ בְּקִבְרָא אוּרֵייתָא תִּצְוֹר עָלֶיךָ מְדִינָא דִּיהוּא עֲלֵמָא, וְהַקִּיצוֹת, פֶּד קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא יִתְעַר רוּחִין וְנִשְׁמָתִין לְאַחֵיָא מִתִּיָא, פְּדִין הִיא תְּשִׁיחָךְ, הִיא תְּהֵא סְנִיגוּרֵיָא עַל גּוּפָא, בְּגִין דִּיקוּמוּן אֵינוֹן גּוּפִין דְּאִשְׁתְּדַלוּ בְּאוּרֵייתָא פְּדָקָא יָאוּת, וְאַלִין אֵינוֹן דִּיקוּמוּן בְּקִדְמִיתָא לְחַיֵּי עֲלֵמָא, כְּמָה דָּאֵת אָמַר (דניאל יב ב) וְרַבִּים מִיִּשְׁנֵי אֲדָמַת עֶפְרָא יִקִּיצוּ, אֱלֹהִים לְחַיֵּי עוֹלָם וְגוֹ', וְאַלִין אֵינוֹן לְחַיֵּי עוֹלָם, בְּגִין דְּאִתְעַסְקוּ בְּחַיֵּי עוֹלָם דְּאִיהִי אוּרֵייתָא.

וְתָא חֲזִי, כָּל אֵינוֹן דְּאִשְׁתְּדַלוּ בְּאוּרֵייתָא, הֵהוּא גּוּפָא יִתְקַיֵּים, וְאוּרֵייתָא תְּגִין עָלֶיהָ, מֵאֵי טַעְמָא בְּגִין דְּבַהֵיָא שְׁעָתָא יִתְעַר קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, חַד רוּחָא דְּכָלִיל מְאַרְבַּע רוּחִין, וְהֵהוּא רוּחָא דְּכָלִיל מְאַרְבַּע

מתוק מדבש

ואמר עוד ומֵאֵן דְּאִשְׁתְּדַל בְּאוּרֵייתָא ומי שעוסק בתורה מַה פְּתִיב בְּשִׁכְבְּךָ תִּשְׁמַר עָלֶיךָ וְהַקִּיצוֹת הִיא תְּשִׁיחָךְ ומפרש בְּשִׁכְבְּךָ בְּקִבְרָא אוּרֵייתָא תִּצְוֹר עָלֶיךָ מְדִינָא דִּיהוּא עֲלֵמָא בשכבך בקבר התורה תשמור עליך מדין של עולם הבא, וְהַקִּיצוֹת, פֶּד קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא יִתְעַר רוּחִין וְנִשְׁמָתִין לְאַחֵיָא מִתִּיָא כְּשֶׁהַקִּבָּה יַעוֹרֵר רוּחוֹת וְנִשְׁמוֹת הַלְּחִיּוֹת הַמֵּתִים, פְּדִין הִיא תְּשִׁיחָךְ, הִיא תְּהֵא סְנִיגוּרֵיָא עַל גּוּפָא אוֹ תְּהוּרָה תִּשִׁיחַ בְּשִׁבְלֶךָ וְתִלְמַד זְכוֹת עַל גּוּפֶךָ, בְּגִין דִּיקוּמוּן אֵינוֹן גּוּפִין דְּאִשְׁתְּדַלוּ בְּאוּרֵייתָא פְּדָקָא יָאוּת כְּדִי שִׁיקוּמוּ אוֹתָם הַגּוּפִים שְׁעַסְקוּ בְּתוֹרָה לְשִׁמָּה כְּרָאוּי, וְאַלִין אֵינוֹן דִּיקוּמוּן בְּקִדְמִיתָא לְחַיֵּי עֲלֵמָא וְאֵלוּ הֵם שִׁיקוּמוּ תְּחִילָה לְחַיֵּי עוֹלָם, כְּמָה דָּאֵת אָמַר וְרַבִּים מִיִּשְׁנֵי אֲדָמַת עֶפְרָא יִקִּיצוּ, אֱלֹהִים לְחַיֵּי עוֹלָם וְגוֹ', וְאַלִין אֵינוֹן לְחַיֵּי עוֹלָם בְּגִין דְּאִתְעַסְקוּ בְּחַיֵּי עוֹלָם דְּאִיהִי אוּרֵייתָא וְאֵלוּ יִקוּמוּ לְחַיֵּי עוֹלָם לְפִי שְׁעַסְקוּ בְּחַיֵּי הָעוֹלָם שֶׁהִיא הַתּוֹרָה. (כ"א"ג ומפּרָשִׁים)

וְתָא חֲזִי כָּל אֵינוֹן דְּאִשְׁתְּדַלוּ בְּאוּרֵייתָא בָּא וְרָאָה כָּל אֵלוּ שְׁעַסְקוּ בְּתוֹרָה, הֵהוּא גּוּפָא יִתְקַיֵּים שֶׁלֶחֶם יִתְקַיֵּים לְעוֹלָם, וְאוּרֵייתָא תְּגִין עָלֶיהָ וְהַתּוֹרָה תְּגִין עָלֶיהָ, מֵאֵי טַעְמָא, בְּגִין דְּבַהֵיָא שְׁעָתָא יִתְעַר קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא חַד רוּחָא דְּכָלִיל מְאַרְבַּע רוּחִין הַטַּעַם הוּא לְפִי שְׁבָאוֹתָה שְׁעָה יַעוֹרֵר הַקִּבָּה רוּחַ אֶחָד הַכּוֹלֵל מִד' רוּחוֹת בְּסוּד נֶפֶשׁ רוּחַ נִשְׁמָה חַיָּה, כְּנֶגֶד שֵׁם הַיּוֹי"ה הַכּוֹלֵל מִד' אוֹתוֹת, וְהֵהוּא רוּחָא דְּכָלִיל מְאַרְבַּע רוּחִין אֲזַדְמֵן לְכָל אֵינוֹן דְּאִשְׁתְּדַלוּ בְּאוּרֵייתָא וְאוֹתוֹ הַרוּחַ הַכּוֹלֵל מִד' רוּחוֹת יִזְדַּמֵּן לְכָל אוֹתָם שְׁעַסְקוּ בְּתוֹרָה, כִּי שֵׁם הַיּוֹי"ה הוּא נִתְפָּאֶרֶת שֶׁהוּא סוּד עֵץ הַחַיִּים,

רוחין אַזְדַּמְן לְכָל אֵינֹן דְּאִשְׁתַּדְּלוּ בְּאוֹרֵייתָא, לְאַחֲיָא לֹון בְּהַאי רוּחָא
בְּגִין דִּיתְקִינִים לְעֵלְמִין.

וְאִי תִימָא הָא פְּתִיב, (יחזקאל לו ט) מְאַרְבַּע רוּחוֹת בְּאִי הָרוּחַ, אַמְאִי לָא
אַתְקִימוּ, דְּהָא פְּלִהוּ מִיתוּ כְּמִלְקַדְמִין, תָּא חֲזִי הֵהוּא זְמַנָּא דְּאוּקִים
קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל יְדָא דִּיחֻזְקָאֵל אֵינֹן מְתִיָּא, הֵהוּא (זְמַנִּי דְאַתָּא)
רוּחָא אָף עַל גַּב דְּהוּה מְאַרְבַּע רוּחֵיָא, לָא נְחִית לְקִימָא לֹון בְּקִימָא,
אַלָּא לְאַחֲזָאָה דְזַמִּין קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַחֲיָא מְתִיָּא בְּהֵהוּא גְוֹנָא,
וְלְקִימָא לֹון בְּרוּחָא (דף קעו ע"א) דְּאַתְפְּלִיל בְּהַאי גְוֹנָא, וְאָף עַל גַּב
דְּאַהֲדְרוּ גְרַמִּין בְּהֵהוּא שְׁעָתָא כְּמָה דְּהוּה, קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעָא
לְאַחֲזָאָה לְכָל עֵלְמָא דְּאִיהוּ זְמִין לְאַחֲיָא מְתִיָּא, (מֵה פְּתִיב (ישעיה כו יט)
יִחִיו מִתִּיד נְבִלְתִי יְקוּמוּן, עַל דָּא הֵהוּא רוּחָא דְזַמִּין לְנַחְתָּא בְּהוּ בְּצַדִּיקָא), (נ"א,
וְעַל דָּא הֵהוּא רוּחָא דְזַמִּין לְנַחְתָּא בְּהוּ בְּצַדִּיקָא, מֵה פְּתִיב מְאַרְבַּע רוּחוֹת בְּאִי הָרוּחַ,
רוּחָא דְּאַתְפְּלִילת בְּאַרְבַּע), בְּגִין דְּקְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא זְמִין לְקִימָא לְהוּ קִימָא

מתוק מדבש

לְאַחֲיָא לֹון בְּהַאי רוּחָא בְּגִין דִּיתְקִינִים לְעֵלְמִין לְהַחֲיוֹת אוֹתָם בּוֹה הָרוּחַ כְּדִי שִׁיתְקִימוּ
לְעוֹלָמִים. (מפּרָשִׁים)

וְאִי תִימָא הָא פְּתִיב וְאִם תֹּאמַר הִרִי כְּתוּב בְּמַתִּים שֶׁהַחַיָּה יִחְזַקְאֵל הַנְּבִיא מְאַרְבַּע
רוּחוֹת בְּאִי הָרוּחַ שְׂבָא רוּחַ אַחַד הַכֹּלֵל מִד' רוּחוֹת, אַמְאִי לָא אַתְקִימוּ לְמַה
לָא נִשְׂאָרוּ בְּחַיִּים וְלֹא הוּעִיל לְהֵם הָרוּחַ שֶׁהִיא כֹּלֵל מִד' רוּחוֹת, דְּהָא פְּלִהוּ מִיתוּ
כְּמִלְקַדְמִין שֶׁהִרִי כוֹלָם מִתוּ כְּמִקּוּדָם, וּמִתְרַץ תָּא חֲזִי הֵהוּא זְמַנָּא דְּאוּקִים קְדָשָׁא
בְּרִיךְ הוּא עַל יְדָא דִּיחֻזְקָאֵל אֵינֹן מְתִיָּא בָּא וְרָאָה בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁהַחַיָּה הַקַּב"ה אוֹתָם
הַמַּתִּים עַל יְדֵי יִחְזַקְאֵל, הֵהוּא רוּחָא אָף עַל גַּב דְּהוּה מְאַרְבַּע רוּחֵיָא אוֹתוֹ הָרוּחַ
אָף עַל פִּי שֶׁהִיא כֹּלֵל מִד' רוּחוֹת, לָא נְחִית לְקִימָא לֹון בְּקִימָא לָא יִרְדּוּ לְהַחֲיוֹתָם
כְּדִי שִׁיתְקִימוּ לְעוֹלָם, אַלָּא לְאַחֲזָאָה דְזַמִּין קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַחֲיָא מְתִיָּא בְּהֵהוּא
גְוֹנָא אֵלֹא בָּא לְהִרְאוֹת שְׁעֵתִיד הַקַּב"ה לְהַחֲיוֹת אֶת הַמַּתִּים בּוֹה הָאוּפֹן, וְלְקִימָא לֹון
בְּרוּחָא דְּאַתְפְּלִיל בְּהַאי גְוֹנָא וְלְהַחֲיוֹתָם בְּרוּחַ הַכֹּלֵל מִד' רוּחוֹת, וְאָף עַל גַּב דְּאַהֲדְרוּ
גְרַמִּין בְּהֵהוּא שְׁעָתָא כְּמָה דְּהוּה וְאָף עַל פִּי שֶׁחֲזוּרוּ לְהִיֹּת עֲצֻמוֹת בּוֹמֵן הֵהוּא כְּמוֹ
שֶׁהָיוּ, אֲבָל קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעָא לְאַחֲזָאָה לְכָל עֵלְמָא דְּאִיהוּ זְמִין לְאַחֲיָא
מְתִיָּא הַקַּב"ה רִצָּה לְהִרְאוֹת לְכָל הָעוֹלָם שֶׁהוּא עֵתִיד לְהַחֲיוֹת מַתִּים, וְעַל דָּא הֵהוּא
רוּחָא דְזַמִּין לְנַחְתָּא בְּהוּ בְּצַדִּיקָא וְעַל כֵּן אוֹתוֹ הָרוּחַ שְׁעֵתִיד לְרַדֵּת בְּצַדִּיקִים לְהַחֲיוֹתָם,
מֵה פְּתִיב מְאַרְבַּע רוּחוֹת בְּאִי הָרוּחַ שֶׁפִּירוּשׁוֹ רוּחָא דְּאַתְפְּלִילת בְּאַרְבַּע רוּחַ אַחַד
הַכֹּלֵל בְּד' רוּחוֹת, בְּגִין דְּקְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא זְמִין לְקִימָא לְהוּ קִימָא שְׁלִים בְּעֵלְמָא

סֵפֶר העוסקים בתורה יתקיימו בתחיית המתים הַזֶּה־ר

שְׁלִים בְּעֶלְמָא בְּדַקָּא יָאוּת, וְאִינוּן דְּאִשְׁתְּדְּלוּ בְּאוּרִייתָא בְּהַאי עֶלְמָא,
הִיא קְיִימָא עֲלֵיהּ דְּבַר נֶשׁ, וְאַתְעֵבִידַת סְנִיגוּרִיא קְמִי דְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא.

רְבִי שְׁמַעוֹן אָמַר כָּל אֵינוּן מְלִין דְּאוּרִייתָא, וְכָל הֵהִיא אוּרִייתָא
דְּאִשְׁתְּדְּל בָּהּ בַּר נֶשׁ בְּהַאי עֶלְמָא, אֵינוּן מְלִין וְהֵהִיא אוּרִייתָא
קְיִימָא קְמִי קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְאַמְרַת קְמִיהּ, וְהִיא אַרְיַמַת קְלִין וְלֹא
אִשְׁתְּפַכַת, וְלֵהֱוֹא זְמָנָא אִיהִי תְּשִׁיחַ וְתִימָא כְּפּוּם דְּאַתְדַּבֵּק בַּר נֶשׁ
וְאִשְׁתְּדְּל בְּהַאי עֶלְמָא, וְעַל דָּא אֵינוּן יְקוּמוּן בְּקִיוּמָא שְׁלִים לַחֲיִי עֶלְמָא
בְּדַקָּאמְרָן, וּבְגִין כֶּךָ (הושע יד י) פִּי יִשְׂרָאֵל דְּרַכִּי יְהוּ"ה וְצַדִּיקִים יִלְכוּ
בָּם וּפּוֹשְׁעִים יִפְשְׁלוּ בָּם.

מתוק מדבש

בְּדַקָּא יָאוּת לְפִי שֶׁהַקְּב"ה עֵתִיד לְקִיִּים אוֹתָם קִיוּם שְׁלָם בְּעוֹלָם כְּרָאוּי, וְאִינוּן דְּאִשְׁתְּדְּלוּ
בְּאוּרִייתָא בְּהַאי עֶלְמָא וְאִלוּ שְׁעִסְקוּ בְּתוֹרָה בְּעוֹלָם הַזֶּה, הִיא קְיִימָא עֲלֵיהּ דְּבַר נֶשׁ
וְאַתְעֵבִידַת סְנִיגוּרִיא קְמִי דְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הַתּוֹרָה עוֹמֶדֶת לְפָנֵי הַקְּב"ה וּמִלְמַדַת
זְכוֹת עַל הָאָדָם לְעֵתִיד לְבָא. (מִפְרָשִׁים)

רְבִי שְׁמַעוֹן אָמַר, כָּל אֵינוּן מְלִין דְּאוּרִייתָא כֹּל אִלוּ דְּבְרֵי הַתּוֹרָה שֶׁהָאָדָם מִבְּטָא
בְּשַׁפְתּוֹ, וְכָל הֵהִיא אוּרִייתָא דְּאִשְׁתְּדְּל בָּהּ בַּר נֶשׁ בְּהַאי עֶלְמָא וְכֹל אוֹתָם
הַהֲבִלִים שֶׁל דְּבְרֵי תּוֹרָה שִׁיוּצָאִים מִפִּי הָאָדָם כְּשֶׁעוֹסֵק בָּהּ בְּעוֹלָם הַזֶּה, מִתְּגַלְמִין בְּאוּרִי
הָעוֹלָם וְנִעֲשִׂים מֵהֶם צוּרוֹת רוּחָנוֹת קְדוֹשׁוֹת, שֶׁהֵם מְלַבִּישׁוֹת אֶת הָאָדָם בְּעוֹדוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה,
וְהֵם מִמֶּשׁ יֵשׁ מִצִּיאוֹת רוּחָנִי, וְאַחַר כֵּךְ כְּשֶׁנִּסְתַּלַּק הָאָדָם מִן הָעוֹלָם הֵם מוֹלִיכִים אוֹתוֹ
לְשׁוֹרְשֵׁי הָאוֹתִיוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה הָעֲלִיוֹנָה שֶׁהִיא חַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא, וְאִזְ אֵינוּן מְלִין וְהֵהִיא
אוּרִייתָא קְיִימָא קְמִי קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִלוּ הַדְּבוּרִים וְאוֹתָם הַהֲבִלִים עוֹמְדִים לְפָנֵי
הַקְּב"ה, וְאַמְרַת קְמִיהּ וְאוֹמְרַת לְפָנָיו יִתְבַּרַךְ לְמוֹד זְכוֹת עַל הָאָדָם, וְהִיא אַרְיַמַת קְלִין
וְלֹא אִשְׁתְּפַכַת וְהִיא מְרִימָה קוֹלָה וְאִינָה שׁוֹקֶטֶת מִלְּמַד זְכוֹת עַל הָאָדָם הַהוּא שִׁינְעַל
מְדִינָה שֶׁל גִּיהֶנָם כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב בְּשִׁכְכַךְ תִּשְׁמֹר עֲלֶיךָ, וְלֵהֱוֹא זְמָנָא אִיהִי תְּשִׁיחַ וְתִימָא
כְּפּוּם דְּאַתְדַּבֵּק בַּר נֶשׁ וְאִשְׁתְּדְּל בְּהַאי עֶלְמָא וְלִזְמַן תְּחִיַּית הַמֵּתִים הַתּוֹרָה תְּדַבֵּר
וְתֹאמַר זְכוּתוֹ שֶׁל הָאָדָם כְּפִי מֵהַ שֶׁהִתְדַּבֵּק וְהִשְׁתְּדַל בָּהּ כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב וְהַקִּיצוֹת הִיא תְּשִׁיחַ,
וְעַל דָּא אֵינוּן יְקוּמוּן בְּקִיוּמָא שְׁלִים לַחֲיִי עֶלְמָא בְּדַקָּאמְרָן וְעַל כֵּן אִלוּ בְּנֵי אָדָם
יְקוּמוּ בְּקִיוּם שְׁלָם לַחֲיֵי הָעוֹלָם כְּמוֹ שֶׁאִמְרָנוּ, וּבְגִין כֶּךָ וְעַל זֶה נֹאמַר פִּי יִשְׂרָאֵל דְּרַכִּי
יְהוּ"ה וְצַדִּיקִים יִלְכוּ בָּם וּפּוֹשְׁעִים יִפְשְׁלוּ בָּם כְּמִבּוֹאֵר פִּירוּשׁ הַפְּסוּק לְעִיל. (רמ"ק

לעילוי נשמת

אבי מורי הר"ר יוסף לייב זצ"ל

בן הר"ר שמואל הכהן זצ"ל

אמי מרת רוחמה מויבא ע"ה

בת הר"ר נח זצ"ל

הוקדש ע"י בנם

הר"ר ראובן נח כהן שליט"א

ומשפחתו